Leto VIII., štev. 13 („Jutro“ XVI., št. 76 a) Ljubljana, ponedeljek 1. aprila 1935 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Reforma banovinskih financ

V olajšanje gospodarskega položaja je finančni minister znižal banovinske doklade, črtal nekatere takse in ukinil takse na motorna vozila — Trošarina na premog in električno energijo je ukinjena — Trošarine vseh banovin se bodo stekale v skupen fond

Beograd, 31. marca. p. Danes popoldne je finančni minister g. dr. Milan Stojadinović sprejel domače in tuje novinarje ter jim podal daljšo izjavo o svoji finančni politiki. Ker sedaj ni parlamenta, želi preko novinarjev obvestiti javnost o svoji politiki, podrobnejše pa jo bo pojasnil v novi Narodni skupščini, ko bo predložil državni proračun. Vlada je na svoji včerajšnji seji sprejela

tri nove uredbe

in sicer *uredbo o banovinskih proračunih*, ki določa gotove meje za banovinske finance, dalje *uredbo o ukinitvi taks za registriranje avtomobilov* in o novi ureditvi taks za avtobusni promet ter končno *uredbo o sladkorni pesi* in o odnošajih med pridelovalci sladkorne pese in sladkornimi tovarnami. G. minister je med drugim izjavil:

Jutri se začne novo proračunsko leto, ne samo za državni proračun, temveč tudi za banovinske proračune. O državnem proračunu bom govoril pri drugi priliki — sicer je pa že stari proračun podaljšan za prihodnje štiri mesece — danes bi pa želel samo seznaniti javnost z nekaterimi novostmi, ki jih vsebujejo banovinski proračuni in ki se bodo jutri začeli izvajati.

Reforma banovinskih proračunov

Pri pregledovanju predlogov za banovinske proračune za leto 1935/36 sem ugotovil, da dajatve, ki so jih banovine doslej pobirale za pokritje svojih izdatkov, kakor tudi tiste, ki so predvidene v posameznih proračunih za prihodnje leto, niso ravno v skladu z željami vlade o razbremenitvi prebivalstva in pravični razdelitvi finančnih bremen.

Kar se doklad tiče, ki jih banovine pobirajo na podlagi davkov, so bile previsoke. Razen upravnih taks so bile tudi takšne, ki so imele dejansko značaj pravih davkov in so jih banovine često pobirale brez pravne in logične utemeljitve. Banovinske trošarine so bremenile ne samo konsumno blago, temveč so bremenile tudi surovine za predelavo in s tem proizvodno silo. Skratka, fiskalni sistem banovin je znatno oviral gospodarsko delovanje prebivalstva in zaviral promet z blagom. Vse to je treba zdaj reformirati in izpremeniti.

Na žalost so bili za prihodnje proračunsko leto, ki se začne 1. aprila, predlogi samoupravnih proračunov že pri koncu, ko sem prevzel resor finančnega ministrstva. Zato mi ni bilo mogoče, da bi za izdelavo banovinskih proračunov o pravem času izdal potrebna navodila, da pokažem drugo smer temu delu, in sicer v duhu svojih načel in v skladu s sedanjimi razmerami. Pri pregledu osnutkov proračunov banovin zaradi kratkega časa nisem mogel ničesar drugega doseči, kakor da sem v njim izvršil nekatera popravila, najpotrebnejša prvi mah. Hotel bi tudi uvesti neki red v finančnih odnošajih med državo in banovinami. Trudil sem se, da postavim dohodke banovin na čim racionalnejšo osnovo, obenem pa, da spravi mkar le mogoče banovinske proračune v najtesnejšo harmonijo z interesi narodnega gospodarstva.

Znižanje doklad

Pri izvajanju te zadane mi naloge sem pri potrjevanju proračunov za naslednje leto zavzel stališče, da se banovinske doklade v nobenem primeru ne smejo povečati, nasprotno, kjer je le mogoče, naj se doklade znižajo na višino pod lanskimi. Tako so se znižale doklade v vardarski, vrbaski d r a v s k i, drinski, zetski in primorski banovini. Izvzemši dravsko banovino znaša znižanje povsod celih 20%. Iste doklade, gibajoče se med 10 in 25% so pa ostale v dunavski, moravski in savski banovini. To znižanje doklad sem izvedel zaradi pretežno kmetskega značaja našega gospodarstva in glede na položaj, v katerem se to gospodarstvo nahaja.

To sem storil tudi glede na naš davčni sistem, ki temelji vobče na načelu dohodkov in pridobitne sposobnosti davčnih objektov, medtem ko se na osebne dohodke prebivalstva prav nič ne ozira. Danes so zaradi gospodarske krize skoraj vse vrste naših davčnih predmetov tiko pritisnjene, da jim je težko prenesti že obstoječe dajatve zato ni moči niti misliti da bi se kakorkoli še povečale. Zato sem moral povsod izvajati redukcijo.

Razen olajšav, storjenih poljedelstvu z delnim znižanjem katastralnega čistega dohodka, bo to novi znižanje doklad pri večini banovinskih proračunov za poljedelstvo nova olajšava. S to olajšavo se bodo v ostalem okoristili tudi vsi drugi davčni obvezanci, ki so podvrženi temu davku.

Znižanje taks

Razen vprašanja doklad so pozornost zbudile tudi mnogoštevilne takse. V nekaterih banovinah so šli v tem pogledu mnogo predaleč. Šli so čez vse obzire, ki se morajo imeti pri določevanju mej med pravicami države in pravicami samoupravnih teles glede javnih dajatev. Nekatere banovine so enostavno prepisale po večini državni taksni zakon in z določitvijo lastnih stopenj ustvarile nov vir banovinskih proračunov. Tako so nastale dvojne takse, državne in banovinske. Šli so celo tako daleč, da so celo tam, kjer je državna taksa imela značaj čistega plačila za uslugo, storjeno stranki, pobirali banovinske takse, čeprav pri reševanju zadev niso sodelovali banovinski organi. Razen državne takse omenjenega značaja so pobirale banovine svoje takse ne glede na to, ali so to smele storiti ali ne, in ali more te takse promet prenašati brez škode ali ne.

Potrebno je bilo tudi v tej smeri čimprej napraviti red. To se je deloma že storilo v prihodnjih banovinskih proračunih. V nekaterih banovinah, kjer so bile v veljavi takse na račune, ki so jih banovine pobirale poleg državnih taks, sem razen v savski in d r a v s k i banovini, kjer sem jih še za letos pridržal v iznosu 2%, povsod te banovinske takse na prenos nepremičnin zmanjšal na stopnjo 1%, da bi se razbremenil promet z nepremičninami. Med takse te vrste spadajo tudi dohodki od taks na sečnjo gozdov. V banovinah, kjer je mnogo gozdov, je bil ta dohodek znaten, toda hkratu je bil tudi občutljivo breme za naše gozdno gospodarstvo. Ker temelji na tej panogi našega gospodarstva ogromen interes naše zunanje trgovine in naše valutne politike, nisem mogel pustiti, da se še dalje bremeni s taksami, ki jo ovirajo v gospodarskem napredku, in sem jih ukinil. Ukinil sem tudi gozdne takse, ki so jih uvedli v nekaterih banovinah po zgledu države.

Omenjam poleg ostalega tudi končno takso na živinske potne liste. To takso sem pustil samo v primeru prenosa potnih listov, in sem takso za izdajanje potnih listov popolnoma ukinil v vseh banovinah.

Trošarine

Med trošarinske predmete, na katere so bile uvedene banovinske trošarine, spadajo n. pr. tudi premog in nafta ter električna energija. Te trošarine so podraževale industrijsko proizvodnjo, povečujoč produkcijske troške. Industrijski izdelki so že itak dragi in zato jih je treba napraviti cenejše in na ta način pristopnejše za oslabljeno kupno moč konsumentov. V ta namen in v tem pričakovanju sem črtal v novih banovinskih proračunih trošarino na omenjene predmete.

Z ukinitvijo dela taksnih dohodkov in z redukcijo gospodarskih stopenj, črtanjem taks na sečnjo gozdov, kakor tudi trošarin na premog, nafto in električno energijo, bi se znatno omajalo ravnotežje banovinskih proračunov, če se ne bi kot ekvivalent zagotovil banovinam drug vir dohodkov. V današnjem času takih dohodkov ni lahko ustvariti, da se ne bi prizadeli važni interesi, bodisi pri proizvajalcih, bodisi pri porabnikih. Zato sem moral pri reševanju te naloge obrniti večjo pozornost na tisto vrsto dohodkov, ki so v nekaterih banovinah že uvedeni. To so dohodki od trošarin na riž, kavo, kakao, čaj i nkalcijev karbid. Določene stopnje za prihodnje proračunsko leto so zmerne, vendar pa sem izvzel riž domačega izvora, ki je oprožčen banovinskih trošarin. Prav tako je izvzet tudi kalcijev karbid, ki služi tvornicam karbida za izdelovanje kemičnih proizvodov ali za proizvodnjo toplote ali za razsvetljavo pri ribjem lovu na morju. Najznačilnejša novost je uvedena v pogledu pobiranja in razdelitve omenjenih trošarin, ki so ostale ali ki se šele uvajajo. Ker tu skoro samo za predmete, ki jih uvažamo iz tujine, se bo pobiranje izvrševalo v carinarnicah ter dohodek nalagal pri državni Hipotekarni banki v skupen fond vseh banovin, iz katerega se bo sorazmerno po število prebivalstva razdeljeval vsaka dva meseca. Tako je uveden enostaven in praktičen način pobiranja trošarin in njihove razdelitve.

Uredba o banovinskih trošarinah

Ministrski svet je na moj predlog pred kratkim izdal posebno uredbo o banovinskih trošarinah, ki vsebuje vsa ta načela odnosno trošarine in ki bo stopila v veljavo 1. aprila ter bo jutri objavljena v Službenih novinah. Vprašanje taks in doklad sem nasprotno rešil sam na področju svoje pristojnosti. Ta uredba in tu odloki bodo služili pozneje kot gradivo za izdelavo zakona o banovinskih financah, ki je v tesni zvezi z uvedbo banovinskih samouprav, z zadevo, ki spada v program vlade g. Jevtića.

Uredba o taksah na prevozna sredstva

Poleg teh pojasnil o razmerah v banovinskih financah vas želim obvestiti tudi o pomembni reformi v pogledu taks na prevozna sredstva. To takso so označevali že dalje časa kot zapreko povečanju števila motornih vozil v državi. Na današnji stopnji gospodarskega in kulturnega razvoja so avtomobili že davno prenehali biti luksusna stvar in prevozno sredstvo zgolj bogatinov. vtomobilov in avtobusov se poslužujejo danes bogati in siromašni ter vse narodno gospodarstvo. Tamkaj, kjer ni železnic, in to so naši najsiromašnejši kraji, sta avtomobil in avtobus postala edino prevozno sredstvo. Državne in banovinske doklade na račun taks za letno uporabo avtobusov so se morale plačevati v začetku leta vnapre/ v višini od 2000 do 5000 Din za komad. V koliko je ta taksa postala previsoka, dokazuje dejstvo, da je po leta 1928 registriranih v Jugoslaviji 18.000 motornih vozil, dočim jih je bilo leta 1935 samo 13.000. Namesto, da bi se število motornih vozil povečevalo, kakor bi bilo primerno duhu časa, je padalo z vsakim letom. Ministrski svet je na moj predlog odločil, da se ta taksa na motorna vozila letos s 1. aprilom popolnoma ukine in sicer tako državna kakor tudi banovinska. Kar se tiče dohodka, upam, da bo povečano število motornih vozil prišlo do izraza v obliki takse na bencin, ki bo dala, čeprav se ne povečuje, vendarle državi in banovinam polno nadomestilo. Ostajajo samo še občinske takse za registriranje, ki pa so povsem neznatne in nisem nikjer dovolil, da bi se povečale napram lanskemu letu. Razen taks na avtomobile sem ukinil tudi takse na dvokolesa (bicikle), fijakarje in polfijakarje. Znano je, koliko je bilo nezadovoljstva po vaseh zaradi takse na vozove s peresi.

V novi uredbi je po ukinjenju teh taks urejeno še drugo važno vprašanje, ki se tiče potniškega prometa z avtobusi. Z zakonom od 18. februarja leta 1934 je bila uvedena taksa 15=. Pozneje se je videlo v praksi, da je ta taksa previsoko odmerjena. Po najnovejših podatkih zveze avtobusnih podjetij je očividno, da ta podjetja res naglo nazadujejo in da je povišanje prevoznih cen v sedanjem času nemogoče. Kraljevski vladi ne more biti vseeno, ali obstoja promet v krajih, kjer še ni železnic. Da bi se to vprašanje vsestransko proučilo, sta bili v finančnem ministrstvu dve konferenci, ter smo na predlog zastopnikov prometnega ministrstva razdelili vse avtobusne proge v tri kategorije in sicer: konkurenčne železniškemu prometu, deloma konkurenčne in nekonkurenčne.

Takso je zmanjšana za prve od 15 na 10%, za druge na 5%, dočim so tretje popolnoma proste. Razen tega ne bodo osebe, ki opravljajo avtobusni promet, obremenjevane z davkom na poslovni promet. Da se avtobusni promet ne bi oviral s kontrolo finančnih organov, je določen enostaven in olajšan način plačevanja taks tako državnih kakor banovinskih potom pavšala glede na število prevoženih kilometrov. Vsi ti ukrepi streme za tem, da bi se podjetja, ki so prevzela nase pospeševanje prometa v raznih delih kraljevine, kjer ni železniškega omrežja, podpro posredno tudi od države z namenom, da se razvijejo do zadostne višine, potrebne za gospodarski in turistični razvoj teh krajev. Upam, da bomo s sorazmerno malimi žrtvami dosegli velik uspeh v pospeševanju avtomobilskega prometa.

Končno določa nova uredba znižanje trošarine na plinsko olje. Plinsko olje je pogonsko sredstvo izključno za industrijo in brodarstvo ter se je ob priliki uvedbe državne trošarine upoštevala višina stopnje, ki jo more ta predmet prenesti in ki ne bi ovirala poslovanja velikega dela naše industrije, počenši od mlinske pa do električnih central. Zato je bila tudi tu potrebna korektura, s katero se ta državna trošarina zmanjšuje od 100 na 20 Din za 100 kg. Tudi ta uredba bo jutri objavljena v Službenih novinah.

Ministrski svet je končno soglasno sklenil uredbo gospodarskega značaja, ki se tiče ureditve pogojev proizvodnje, prodaje in odkupnih cen sladkorne pese. Ta uredba prepušča ministrom za finance, kmetijstvo ter trgovino in industrijo, da posebej določijo pogoje pogodb o saditvi med tvornimicami in proizvajalci pese.

Kakor ostale, bo tudi ta uredba objavljena jutri v »Službenih novinah«. Kakor vidite, predstavljajo te tri nove uredbe poleg nekaterih odlokov finančnega ministra v zvezi z njimi nov napredek v vrsti ukrepov za zboljšanje narodnega gospodarstva in so nov dokaz, da vlada g. Bogoljuba Jevtića energično ter naglo izvaja svoj gospodarski program.

Druge zadeve

Po tej izjavi je g. minister dr. Stojadinović odgovarjal na vprašanja novinarjem:

Na vprašanje, kakšen je sedaj položaj na naših borzah in kdaj bodo izdane obveznice, najavljene v uredbi o javnih delih, je g. minister izjavil:

Narodna banka teh obveznic še ni izdala, ker so javna dela sedaj v fazi licitacij. Za zgraditev velikih mednarodnih in tujskoprometnih cest so tehnične priprave že gotove in razpisane licitacije za posamezne odseke. V kratkem bodo razpisane tudi licitacije za zgraditev predvidenih železniških prog. Čim bo točno znano, kolikšna sredstva bodo potrebna, bodo izdane obveznice, a to bo približno čez mesec dni. Te obveznice pa ne bodo prišle na trg in ne bodo obremenile našega tržišča vrednostnih papirjev in torej ni mogoče govoriti o kaki inflaciji državnih papirjev. Izdaja teh obveznic ne bo prav nič vplivala na tečaj drugih državnih papirjev. Te obveznice bodo ostale v glavnem v rokah sorazmerno malega števila ljudi in se na borzah sploh ne bodo prodajale. Kar se tiče položaja našega dinarja, moram naglasiti, da se je dvig, ki je nastal ob koncu preteklega in v začetku letošnjega leta, ohranil. To je znak zaupanja v gospodarsko in finančno politiko sedanje vlade. Če se od časa do časa pojavijo manjša ali večja nihanja, je to najboljši znak, da je borza svobodna. Potrebno je, da se na borzi registrira in občuti vznemirjenje kot posledica posameznih važnih dogodkov. Borza mora biti barometer. Tak barometer so tudi naše borze. To se je videlo zlasti ob priliki revolucije v Grčiji. Za časa revolucionarnih dogodkov se je čutilo na borzah vznemirjenje, ki pa je takoj prenehalo, ko je bila revolucija končana. To je normalen pojav in moja želja je, da bi ostale borze vedno tako svobodne. Netočne so vesti, ki se širijo od časa do časa o nekaki intervenciji javne roke, ki kupuje na borzah za račun države. Takih nakupov sploh ni. Če pa štiri velike državne banke kupujejo na borzah, kupujejo to za svoje potrebe ali pa za potrebe svojih klijentov. Kadar pa država potrebuje tuje devize, jih kupuje, toda kot navaden komitent. Tečaji na borzah so popolnoma realni in smo s sedanjim stanjem lahko zadovoljni.

Na vprašanje, ali bo imel padec Belge kake posledice tudi pri nas, je finančni minister izjavil, da je to docela notranja zadeva Belgije, ki pri nas ne more imeti nobenih posledic, tem manj, ker z Belgijo nimamo večjih trgovinskih zveze in tudi devize naše Narodne banke niso naložene v belgijskih frankih.

Vprašanje, ali je že izvršena uredba o revolwing-kreditih Narodne banke, je minister potrdil. Francoski Narodni banki je bilo že izplačanih 314 milijonov francoskih frankov. Pri francoskih bankah in finančnikih je v tem pogledu našel polno razumevanje. Prav tako je vrnjenih tudi že 10 milijonov na račun posojila, ki ga je najela svoječasno uprava državnih monopolov za financiranje pridelka tobaka ter za kar je bilo zastavljeno nekaj zlata Narodne banke in večja količina tobaka, ki pa je ostal v naših skladiščih. Ta transakcija je omogočila znižanje obrestne mere.

Ob koncu je finančni minister podčrtal, da zlata podlaga Narodne banke vedno bolj narašča ter se vsak dan dviga za več kilogramov zlata, ker Narodna banka pokupi vse zlato, ki se pridela v državi.

*

Proračunska dvanajstina za dravsko banovino

Ljubljana, 31. marca. d. Z današnjim dnem je potekla veljavnost banovinskega proračuna za leto 1934/35. Ker novi banovinski proračun, sprejet na zadnjem zasedanju banovinskega sveta, po finančnem ministrstvu še ni potrjen, je ban g. dr. Puc na osnovi uredbe o upravi premoženja in budžetiranju banovin izdal banovinsko uredbo, s katero se za mesec april podaljšuje stari banovinski proračun v iznosu ene dvanajstine predvidenih dohodkov in izdatkov.

Minister dr. Kojić o majskih volitvah

Velik volilni shod v Skoplju

Beograd, 31. marca. p. Za danes sta bila napovedana velika banovinska volilna shoda v Skoplju in Petrovgradu, na katerih bi imeli govoriti člani vlade. Shod v Petrovgradu so morali zaradi skrajno slabega vremena odpovedati, shod v Skoplju pa se je vršil ob udeležbi mnogo tisočglave množice. Na shodu v Skoplju je govoril minister pravde g. Dragutin Kojić, ki je prispel že sinoči v Skoplje. Na kolodvoru v Skoplju ga je pozdravil na čelu raznih organizacij skopski župan g. Mihajlović.

Danes dopoldne je minister g. dr. Kojić najprvo sprejemal razne deputacije, ob 11. dopoldne pa je bil na velikem trgu Kralja Petra javni shod, na katerem je minister g. dr. Kojić govoril o programu vlade ter o ciljih in smernicah državne in narodne politike. Shodu je prisostvovalo okrog 20.000 ljudi iz Skoplja in skopskega sreza ter številne delegacije iz vseh srezov vardarske banovine. Množica je navdušeno vzklikala Nj. Vel. kralju, Jugoslaviji ter državnemu in narodnemu edinstvu. Shod je otvoril predsednik skopske občine g. Mihajlović, ki je pozdravil ministra dr. Kojića, kateremu je množica prirejala ovacije, ko je povzel besedo.

Minister dr. Kojić se je uvodoma najprvo spomnil blagopokojnega kralja Uedinitelja, tvorca Jugoslavije, nato pa je med drugim dejal:

Pomen petomajskih volitev

Volitve 5. maja niso navadne volitve. Ne gre za zmago te ali one stranke, za zmago te ali one volilne liste, za zmago tega ali onega političnega kandidata: Gre za poslednjo in dokončno zmago nečesa, kar je nad strankami in političnimi interesi, nad interesi posameznih kandidatov. Gre za zmago tiste linije državne in nacionalne politike, ki jo je s svojo plemenito krvjo orisal naš veliki kralj, (vzkliki Slava mu!). Nikdar ne povedo narodu moško in odkrito, kaj prav za prav hočejo, kateri je njihov pravi namen, prvo glede narodnega in političnega življenja, in drugo, še važnejše, ker se politična svoboda ne meri na grame kakor kruh, kakšne ukrepe predlagajo za olajšanje sedanjega težkega položaja.

Fronta političnih ekstremistov

Poslednje dni se je ustvarilo volilno politično sodelovanje iz skupin z vsemi mogočimi cilji. Tiho govore vse tisto, česar ne žele, toda ne tiho ne na glas ne povedo tistega, kar žele, zakaj ničesar skupnega ne morejo želeti v takšnih skupinah, ki so nastale samo za volitve. Kaj more biti skunega v skupinah, kjer se zbirajo deli od skrajnega komunizma do skrajnega ekstremnega šovinizma, od skrajnega revolucijonarstva do zastopnikov skrajne krute oblike vladanja, od skrajnega irealizma do skrajnega realizma?! (Glasno in dolgotrajno viharno odobravanje). Nasprotje negotovosti in meglenosti pravih ciljev naših političnih nasprontikov smo mi v proglasu kraljevske vlade, izdanem volilcem pred kakimi 20 dnevi, jasno in glasno rekli, kaj želimo in kaj hočemo glede naše državne ureditve in glede gospodarskega in finančnega programa, za katerega se mislimo boriti v tej težki gospodarski krizi, ki pritiska tudi naš narod.

G. minister je nato omenil razne ukrepe vlade in nadaljeval: Z jasno določenimi političnimi, gospodarskimi, finančnimi in upravnimi cilji, ki jih pred nikomer ne skrivamo, in ki smo jih ne samo odkrito razglasili v našem proglasu, temveč smo jih tudi pri vsaki drugi priložnosti odkrito in moško zagovarjali, prosimo naroda podpore in vzpodbude (viharno in dolgotrajno odobravanje).

S pravicami naroda se ne trguje

V vseh vprašanjih državnega in narodnega življenja so možni bratski dogovori in sporazumi razen glede osnov državne in narodne politike, na katerih zdaj temelji in bo zmerom počivala naša državna skupnost (viharno in dolgotrajno odobravanje in ploskanje). Ne more biti političnih pogajanj, mešetarjenj in trgovanj, kadar gre za državno in narodno edinstvo ter unitaristično ureditev naše državne skupnosti. (Ponovno dolgotrajno odobravanje.)

V svojem nadaljnjem govoru je minister dr. Kojić razvil svoj program kot kandidat v Skoplju ter ob koncu pozval vse, naj gredo 5. maja složno na volišče vodeni od misli, da korakajmo pod geslom: »Naprej zastava slave!«, da bo naš zedinjen narod vedno slavil radosten »Lepo našo domovino« poveličano in osvobojeno, da nam bo vedno naš stari »»Bog pravde«. Zaključne besede ministra pravde dr. Kojića je množica sprejela z navdušenim odobravanjem ter vzklikanjem kraju, kraljevskemu domu, Jugoslaviji, državnemu in narodnemu edinstvu, predsedniku vlade Jevtiću, kandidatu ministru dr. Kojiću ter vsem članom kraljevske vlade.

Rumunski oficirji v Beogradu

Beograd, 31. marca. AA. Dopoldne je delegacija oficirjev 2. rumunskega gardnega polka kralja Aleksandra obiskala grob neznanega junaka na Avali in položil srebrn venec z emblemi polk. Svečanosti so se udeležili vsi delegati s komandantom polka Aleksandrom Orseanom in rumunskim vojaškim atašejem Kretulescom na čelu, nadalje zastopniki naše vojske general Dragomir Pavlović, pomočnik komandanta mesta Beograda, polkovnik Živorad Štefanović za generalni štab in podpolkovnik Bogdanović za kraljevo gardo. Po položitvi venca je rumunski oficirski delegaciji v prostorih hotela »Avala« kapetan 1. klase Milan Prosenc v kratkem predavanju obrazložil bitke, ki jih je imela srbska vojska okoli Beograda in Avale, obenem pa podal kratek pregled vojn od leta 1914 do 1918. Polkovnik Orseanu se je zahvalil za temeljito obrazložitev, pri čemer je poudaril, da je bilo njemu in oficirjem njegovega polka znano, s kolikim pogumom se je borila srbska vojska, tem bolj, ker je imel polk kralja Aleksandra I. srečo, da se je boril v Rumuniji, na Dobrudži poleg srbske vojske. Ob 12.30 je Nj. Vis. knez Pavle sprejel rumunske oficirje v posebni avdijenci. Po avdijenci so obiskali komandanta kraljeve garde, nato pa so imeli v Oficirskem domu skupen obed.

Prvi ukrepi za uveddbo obvezne telesne vzgoje

Te dni bo stopila v veljavo uredba o ustanavljanju in delovanju prazniških tečajev in še nekaterih določb zakona o obvezni telesni vzgoji.

Beograd, 30. marca. AA. Življenje je s stališča boja za obstoj in napredek od leta do leta težavnejše. Duhovi si prizadevajo, da te težave čim bolj odstranijo, da olajšajo človeku trpljenje in ublaže posledice vratolomnega lova za napredkom.

Človek je tisti, ki pospešuje napredek v vsakem pogledu, on hoče doseči nekaj več in boljše, kakor je bilo doslej, in vse to zaradi človekove blaginje.

V tem neprestanem napornem prizadevanju za zboljšanje vseh vrst se duhovi hitro utrudijo, moč duha in telesa pa izčrpa. Premagati je treba ogromne napore, prebroditi velike stiske, stopati po trnjevih potih proučevanja novih metod, treba je z žuljavimi rokami oprezno zidati boljšo bodočnost. Vsa naša prizadevanja streme za blagor tistih, ki prihajajo za nami. »Na mladih sloni svet« in zato smo starejši dolžni dati mladini v prvi vrsti, kar smo ji dolžni, še bolj pa, kar jo bo čimbolj usposobilo, okrepilo in utrdilo, da ohrani, kar smo ji najlepše, najidealnejše in najbolj bleščeče dali z žuljasto roko in s krvjo svojega srca — zlato svobodo in čudovito domovino, močno in snažno Jugoslavijo.

Če hočemo, da se bo naša mladina pravilno razvijala v vseh napredkih in koristnih smereh življenja, dela in napredka, če hočemo, da jo usposobimo za vzvišene naloge, ki jo čakajo, ko bomo mi sklonili pleča pod tovorom skrbi in let, ji moramo dati vse, kar je potrebno za izpolnjevanje v vseh smereh, in tudi tisto, česar morda mi sami nismo imeli.

Za premaganje vseh naporov in stisk, na katere naletimo v življenju in pri delu, je človeku najpotrebnejše krepost značaja in duševna in telesna moč.

Za denar se to troje ne kupi; iz knjig se to ne da naučiti, z gledanjem se ne da doseči.

Danes je nesporno dognano, da se najhitreje in najzanesljiveje doseže značaj in duševna ter telesna moč z vzporednim odgajanjem duše in telesa.

To je razlog za uvedbo zakona o obvezni telesni vzgoji, ki sam pravi: »V svrho telesne, moralne in nacionalne povzdige mladine se uvede obvezen pouk telesne vzgoje...«

Od 2. februarja lanskega leta do teh dni so proučevali možnosti uvedbe tega toliko potrebnega zakona, žalostna resnica, da se komaj 8 % vse naše mladine briga za svojo telesno in duševno vzgojo, nas je vzpodbujala, da takoj po uvedbi resora ministrstva za telesno vzgojo naroda spravimo v življenje zakon o obvezni telesni vzgoji.

V tej smeri bo te dni objavljena v »Službenih novinah« in stopila v veljavo uredba o ustanavljanju in delovanju prazniških tečajev in o izvedbi drugih določb zakona o obvezni telesni vzgoji.

Mnogo je vzrokov, po večini neupravičenih, da se naša mladina zaradi svoje moralne, nacionalne, duševne in telesne okrepitve ne udeleži dela v organizacijah za takšno vzgojo. Da se ji priložnost, da v prazniških tečajih okrepi in utrdi duha in telo.

Toda mi še nimamo zadosti strokovno izobraženih učiteljev za telesno vzgojo, zlasti ne učiteljev dobrih pedagogov in metodikov, še manje pa zdravnikov za zdravstveno nadzorstvo, ki se spoznajo pri učinku posameznih panog telesnih vaj, in ki so sposobni za strokovno proučevanje, strokovne nasvete in močnejši vpliv na razvoj, napredek in izpopolnitev sporta.

Prav majhno je tudi število telovadišč, igrišč, dirkališč, domov in drugih potrebnih prostorov, naprav in sredstev, ki so neobhodno potrebne za vsestransko sistematsko telovadbo in vpliv na duha.

Ta dva razloga sta nas vodila, da z uredbo uvedemo za zdaj obvezen telesni pouk v prazniških tečajih samo v mestih, predvidenih z zakonom o mestih in občinah od 12. junija 1934.

Omenjena mesta imajo pogoje in možnost za ustanovitev prazniških tečajev. Sokolska društva, najbrže pa tudi nekatera sportna združenja bodo brez dvoma mestnim upravam neprecenljive koristi pri organizaciji prazniških tečajev in pri izvajanju pouka obvezne telesne vzgoje v istih tečajih. A ne samo to. Uredba poudarja tudi posebno važnost in potrebo po sporazumu mestnih uprav z upravami krajevnih sokolskih enot, tako glede učiteljev obvezne telesne vzgoje, kakor glede telovadnic in sredstev za pouk.

Vemo, da bi bilo mestnim upravam v sedanjih gospodarskih razmerah popolnoma nemogoče, da bi v tako kratkem času ustvarila vse tisto, brez česar si pouka obvezne telesne vzgoje ne moremo niti predstavljati. A ker imamo že vse potrebno v sokolskih in nekaterih viteških in sportnih organizacijah, je razumljivo, da se bo z združenimi silami tudi na tem polju močneje čutil vpliv skupnega prizadevanja.

Čeprav uredba odreja za zdaj v mestih po zakonu o mestnih občinah obvezno uvedbo prazniških tečajev, tako da se pouk obvezne telesne vzgoje začne 2. junija t. l., lahko vendarle prazniške tečaje ustanavljajo in vrše v njih pouk tudi druga mesta in vasi, kjer so dane možnosti za to. Te možnosti pa niso nepremagljive, po večini so izvedljive z voljo in energijo.

V krajih, kjer so sokolska društva in močnejše sokolske čete ali pa napredna viteška in sportna združenja, se morajo občinske uprave nasloniti na upravo omenjenih društev, da jim bodo uredile in vodile pouk v prazniških tečajih. Računamo s tem, da bodo mnoge občinske uprave pravilno pojmovale vlogo in važnost moralne, nacionalne in telesne vzgoje mladine in da bodo iz lastne pobude, naslanjajoč se popolnoma na krajevne sokolske, viteške in sportne organizacije, izvedle v svojih občinah obvezen telesni pouk in s tem popolnoma izvršile nalogo, ki jim jo nalagajo določbe čl. 20 zakona o obvezni telesni vzgoji.

Program pouka obvezne telesne vzgoje je sicer zelo pester in mnogostranski, vendar je tako lahak, prepričevalen in možen brez večjih poučnih sredstev, da ga vsak večletni sokolski telovadec z lahkoto in zanesljivostjo more izvesti. Ta program obsega tri skupine pouka: Prvo skupino tvori moralna i nacionalna vzgoja; druga skupina je splošna telesna vzgoja (vaje oblikovanja, vaje učinka in estetske vaje) in tretja skupina vaje v vrstah in izleti.

Posebej se bodo vadili dečki od 11. do izpolnjenega 14. leta; od 15. do izpolnjenega 17. leta in od 18. do izpolnjenega 20. leta.

V vsaki skupini se vaje izbirajo in prehajajo na druge, na najslabše in na tiste, ki imajo najmanj let.

Zdravstvenim pogojem je posvečena posebna skrb, pogostim pregledom bo pa posvečena pozornost vseh obvezancev, posebno slabo razvitih, bledih in tistih, ki se naglo utrudijo. Taki bodo oproščeni nekaterih vrst teh vaj.

Zdravstveno nadzorstvo in higijenske ukrepe odreja pravilnik o oceni sposobnosti obvezancev obvezne telesne vzgoje.

Obvezne telesne vaje v prazniških tečajih se bodo vršile vsako nedeljo, izvzemši, kadar so ob nedeljah državni in veliki verski prazniki vseh veroizpovedi. Pouk traja poldrugo uro do dve uri, začetek in konec pouka pa določijo krajevne mestne uprave sporazumno z učitelji in duhovniki, kjer so prazniške šole, pa tudi z upravniki teh šol.

Uredba o ustanavljanju in delovanju prazniških tečajev ima namen, da bi mladina svojo telesno vzgojo vršila v prvi vrsti v sokolskih, viteških in sportnih organizacijah, ker mislim, da je i zanje i za njene starše in delodajalce, posebno pa za nedeljske šole mnogo primernejša telovadba v večernih urah dvakrat do trikrat na teden, kakor pa v nedeljah ob jutranjih urah.

Nedeljsko popoldne se v mestih v nobenem primeru ne sme in ne more mladini vzeti, da bi se takrat vršile obvezne telesne vaje. To se sme zgoditi samo pri izletih in posebnih vajah, kadar bi pouk moral in utegnil trajati ves dan; a tudi to se ne sme zgoditi več kakor enkrat ali dvakrat na leto.

Če starši, skrbniki, delodajalci in upravniki nedeljskih šol izprevidijo, da je za mladino, ki je podvržena obvezni telesni vzgoji, ugodneje, da se uri v večernih ali jutranjih urah v sokolskih in drugih viteških in sportnih društvih, takrat ne samo morajo svetovati svoji mladini, temveč se morajo tudi pobrigati, da bo mladina točna in v redu delala v teh društvih.

Znanost je dognala, da se tudi po napornem dnevnem duševnem in telesnem delu z lahkimi in primernimi vajami doseže lažji in hitrejši odpočitek in svežost duha in telesa. Zato ne bo škodljivo, če se mladina pošilja na ure moralne, nacionalne in telesne vzgoje tudi po rednih vsakdanjih poslih. Toda najboljše je in obenem je dokaz res iskrene brige za mladino, če roditelji, skrbniki in delodajalci oproste mladino vsakega drugega dela v času, ko imajo biti pri uri svoje telesne vzgoje v sokolskih, viteških in sportnih organizacijah.

Vse te organizacije odrejajo ure pouka ravno po možnosti tako, da lahko največji del mladine sodeluje pri teh telesnih vajah. Tako pač ni težko dognati, kdaj se začno in kdaj se končajo ure telesne vzgoje v omenjenih organizacijah za telesno vzgojo in mladini dvakrat na teden dati prosto po eno uro za njeno telesno vzgojo.

Pohvalno bi bilo iti še dalje v skrbi za pravilno in dobro moralno, nacionalno in telesno vzgojo mladine. V ta namen naj bi starši, skrbniki in delodajalci od časa do časa prišli na te vaje; sokolska, viteška in sportna združenja bi s posebnim veseljem in zadovoljstvom sprejela to zanimanje starejših za delo njihove mladine.

V kolikor ne bi bilo mogoče delo posameznikov za njihovo telesno vzgojo v sokolskih, viteških in sportnih društvih, se jim daje priložnost, da to store v prazniških tečajih.

Tudi ti tečaji bodo pod strokovnim vodstvom in nadzorstvom ter bodo mladini dali vse tisto, česar ji je treba pri vsestranski telesni vzgoji.

Ne bi rad videl, da bi se pri telesni vzgoji mladine pojavili primeri, kjer bi morale stopiti v veljavo določbe zakona o obvezni telesni vzgoji, ki govore o izogibanju, nerednem obiskovanju pouka in drugih delih, za katera so določene zelo stroge kazni.

Telesna vzgoja mladine se ima izvršiti tako, da se v teh urah razvedri duh in osveži telo. To se bo pa le tedaj zgodilo, če bodo vsi, mladina in njihovi starši, skrbniki in delodajalci, občinske uprave in učitelji iskreno pojmovali potrebo po telesni vzgoji mladine in se temu delu posvetili kar najvestneje z zavestjo, da je to delo velikanske važnosti in usodnega pomena za zdravje duha in telesa — in tako tudi za napredek drage nam domovine in naroda.

Napetost v Abesiniji

London, 31. marca. AA. V angleški Somaliji so ukinili dopuste angleških oficirjev. Ta ukrep so vojaške oblasti izdale zaradi izredno napetega položaja na italijansko-abesinski meji. Ker so snoči krožila poročila o prekinitvi italijansko-abesinskih pogajanj, je neka ugledna uradna osebnost izjavila novinarjem, da je še zelo daleč od prekinitve neposrednih pogajanj z Abesinijo.

Požar v poljskem zunanjem ministrstvu

Varšava, 31. marca. AA. V veži palače zunanjega ministrstva je izbruhnil požar. Gasilci so požar po eni uri pogasili. Gmotna škoda je znatna.

Bolgarski demanti

Sofija, 31. marca. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča, da so od začetka do kraja izmišljene vse vesti o nekih neredih in celo vstajah na Bolgarskem, ki so jih razširili s prozornimi nameni nekateri prizadeti krogi. V vsej državi vlada popoln red. Prav tako demantirajo vesti o nekih baje nameravanih spremembah v vladi.

Film Z. K. D.

ELITNI KINO MATICA

Samo še danes ob ¼3. popoldne

JARMILA BERANKOVA

v prekrasnem češkem velefilmu

„MLADA SRCA — MLADA LJUBEZEN“

(REKA)

Vstopnina: 3.50, 4.50, 5.50, 6.50

Smrtna nesreča v Savinjskih planinah

Na Brani je zdrvel v prepad 26 letni Mirko Mulej iz Ljubljane

Ljubljana, 31. marca.

Iz Kamnika je bilo uredništvo »Jutra« danes opoldne telefonično obveščeno o smrtni nesreči, ki se je dopoldne primerila na Brani. Žrtev letošnje prve katastrofe v Kamniških planinah — tako se je glasilo poročilo — je Mirko Mulej, uslužben v ljubljanski veletrgovini Prelog.

Odpravil se je bil zjutraj s tovarišem Jožetom Knafličem na planine. Na Brani pa mu je spodrsnilo na snegu in je zgrmel v prepad, kakih 300 do 400 m globoko. Spremljevalec se je k sreči rešil. Videl je, kako je Mirko bliskovito zdrvel navzdol in v globini negiben obležal. Očividno je bilo, da je bil padec smrten. Knaflič je takoj nato pohitel v Kamniško Bistrico, kjer je oskrbnik doma g. Uršič brez obotavljanja zasedel kolo in se popeljal v Kamnik h načelniku reševalne ekspedicije SPD Maksu Koželju. Ker spada kraj, kamor je zgrmel ponesrečenec, v območje celjske reševalne ekspedicije in ker je prenos preko Sedla zaradi snega, ki ga je tam gori še precej na debelo, skoro nemogoč, je bila celjska podružnica SPD obveščena o nesreči. Staršem pokojnega, ki bivajo na Gorenjskem, pa je bila tragična smrt sina brzojavno sporočena iz Ljubljane.

Mirko Mulej se je rodil 4. januarja 1909 v Potokih, občina Koroška Bela. V službo v Prelogovi veletrgovini je stopil 1. septembra 1928. Tri leta pozneje je moral k vojakom. Ko pa je odslužil svoj rok, ga je šef tvrdke radevolje sprejel nazaj, ker je bil mladenič vzorno pošten in marljiv. Ravno preteklo soboto ga je šef povišal v službi, postavil ga je za zaupnika in mu zvišal prejemke. Vse svoje proste dni je Mirko izkoristil za izlete v prirodo. Bil je navdušen planinar in smučar. Ni bilo sobote ali praznika, da ne bi hitel z nahrbtnikom, s cepinom ali s smučkami v gorenjsko stran. Stanoval je v Delavskem domu in tu so ga prijatelji in sostanovalci večkrat opozarjali, naj bo previden. Ah kaj, jim je nasmehljan odgovarjal, zame ni nič lepšega na svetu, kakor izlet v planine. Žal se je slutnja katastrofe tako naglo izpolnila. Pokojnik je obležal blizu tam, kjer sta se lani ponesrečila Jezeršek in Černičeva. Smrt Mirka Muleja je vzbudila pri vseh, ki so ga poznali, globoko obžalovanje. »Bil je res vzoren uslužbenec, zelo ga je škoda,« nam je zatrdil g. Prelog.

Spremljevalec pripoveduje

Priča nesreče Knaflič nam je zvečer pripovedoval:

V soboto sem se s popoldanskim vlakom odpeljal v Kamniško Bistrico z namenom, da naskočim Brano. Prenočil sem v domu v Kamniški Bistrici, kamor [illegible] noči prišel tudi Mirko Mulej. Zjutraj [illegible] se nas je sestalo pri zajtrku več turistov in razgovarjali smo se glede izletov. Mulej je sedel kraj mene in omenil sem mu, da pojdem na Brano. Tudi on je imel v mislih naskok na Brano in zato me je prosil, če se mi lahko pridruži. Okrog 7. sva odrinila iz koče, a nama se je pridružil še tretji, s katerim sva se tudi slučajno seznanila v domu. Mulej je bil opremljen s cepinom, na nogah je imel dereze, jaz pa sem imel dve smučarski palici in dereze. Naš tretji slučajni spremljevalec se je od naju ločil na Kamniškem sedlu, kamor smo prišli ob pol 10. Sneg, s katerim so planine še precej debelo pokrite, se je pričel pod Klinom. Bil je od začetka prav dober za hojo, skoraj sreč. Na sedlu je divjal hud vihar, ki je pa popustil kmalu potem, ko sva prišla na snežišče pod Brano. Vreme ni bilo preveč prijazno, skoraj mrko.

Mulej je šel pred mano kake 4 m. Pri hoji sem opazil, da ni popolnoma siguren. Namesto, da bi stopal s celim stopalom, je stopal samo na robove. Sneg je postajal vedno trši, skoraj leden. Ko sva prečkala silno strmo, skoraj do 40 stopinj nagnjeno snežišče, je Mulej naenkrat kliknil:

— Pazite!

To je bila njegova zadnja beseda, revež gotovo ni slutil, da so njegove minute štete. V tem hipu ga je namreč spodneslo in začel je počasi drseti po ledeni skorji. Z grozo sem videl, kako se je opotekel in se skušal s cepinom zasidrati. Napravil pa je pri tem usodno napako, da je cepin zagrabil spodaj, namesto pri glavi. Ko je namreč zamahnil v sneg, mu je cepin kar iztrgalo iz rok in njegova usoda je bila žal zapečatena. Kotalil se je po strmem snežišču z vedno večjo hitrostjo in drsel kakih 100 m, nato mi je pa izginil izpred oči.

Bil je grozen trenutek, postalo mi je tesno pri srcu. Takoj pa sem se streznil in počasi ter z veliko previdnostjo sem šel na rob stene, da vidim, kaj je z njim. Videl sem ga precej globoko, ležal je na snežišču pod steno z razprostrtimi rokami in nogami. **Nekaj časa sem zrl v prepad, da bi videl, če se bo ganil. Toda ni se premaknil.**

Sestop do njega mi je bil nemogoč, ker nisem imel na razpolago cepina. Potrt sem se odpravil v Bistrico, da tam sporočim žalostno strašno vest. Spotoma sem srečal na Kamniškem sedlu nekega turista, ki sem mu povedal o nesreči, nato pa sem pohitel v Bistrico, kjer sem prijavil nesrečo. Nato je g. Koželj telefonično obvestil iz Kamnika Celje, kjer so takoj organizirali reševalno ekspedicijo.

Franjo Podboršek je našel mrliča

Turist, ki ga je srečal Knaflič na Kamniškem sedlu, je bil Franjo Podboršek iz Šmartnega 21 pri Ljubljani. Bil je opremljen s cepinom in zato je kljub veliki nevarnosti za svoje življenje tvegal, da poišče ponesrečenega Muleja. Videl je kraj, kjer je zdrsnil nesrečni Mulej in kmalu nato je našel njegov cepin, ki ga je vzel s seboj. Na strmem poledenelem pobočju je več nego eno uro sekal stopnice in tako polagoma ter vedno v veliki nevarnosti dospel do Muleja. **Ponesrečeni Mulej je drsel najprej kakih 80 do 100 m po snežišču, nato je odletel čez prepad, drsel še kakih 200 metrov, naposled je pa obležal na plazu nad Okrešljem.** Podboršek ga je našel ležečega v znak, z nazaj sklonjeno glavo, roki in nogi je imel razprostrti. Podboršek ga je otipal in zdelo se mu je, da ima najbrž eno roko zlomljeno. Videl je tudi, da krvavi skozi nos in usta, v obraz je bil pa že ves posinel, a nogi je imel trdi. Kljub temu ga je skušal Podboršek z umetnim dihanjem obuditi k življenju. To se mu niti po enournem naporu ni posrečilo.

Podboršek je vztrajal poldrugo uro pri mrtvecu in čakal, če se morda kdo ne pojavi na Sedlu. Ker pa le ni bilo nikogar, je odšel na Okrešelj, kjer je pa našel kočo zaprto. Vzel je mrtvecu njegov nahrbtnik z denarjem in fotografskim aparatom ter drugim inventarjem, nato pa je krenil v Kamniško Bistrico, kamor je prišel ob 16.20. Tam je sporočil, da je našel mrtveca in točno označil njegovo lego, da bo imela reševalna ekspedicija, ki pride iz Logarske doline, mnogo lažje delo. Pokojni Mulej je v Kamniški Bistrici pustil svoje kolo, ker je sploh imel navado, da se je k vznožju planin vozil s kolesom.

Iz nedeljske kronike

Novinarska stanovska organizacija

Občni zbor ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega udruženja

Včeraj je imela ljubljanska sekcija Jugoslovenskega novinarskega udruženja, v kateri so včlanjeni vsi slovenski poklicni novinarji, svoj letni občni zbor. Otvoril in vodil ga je v dvorani mestnega magistrata predsednik g. Stanko Virant, ki se je uvodoma spominjal velikega zaščitnika in pokrovitelja novinarjev, blagopokojnega kralja Uedinitelja ter nato ob soglasnem pritrjevanju predlagal, da se odpošlje udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in knezu namestniku Pavlu ter pozdravne brzojavke banu g. dr. Pucu in ljubljanskemu županu g. dr. Ravniharju. Predsednik se je spominjal tudi med letom umrlega člana urednika Lojzeta Golobiča, nato pa podal pregled razvoja na polju novinarstva v preteklem letu in akcije za izboljšanje novinarskega položaja. Iz poročil, ki so jih nato podali še tajnik g. Stano Kosovel, blagajnik g. Drago Potočnik, gospodar g. Josip Prunk in član nadzorstva g. Ante Beg, je razviden velik napredek stanovske organizacije slovenskih novinarjev. G. dr. Lojze Berce je kot načelnik Tovariškega sklada podal sliko o socialnem in materialnem položaju novinarjev. Občni zbor je dal dosedanjemu odboru razrešnico. Pri volitvah je bil z manjšimi spremembami zopet izvoljen dosedanji odbor s predsednikom g. Stankom Virantom. Končno je občni zbor sklenil, da se slovenski novinarji oddolže spominu pokojnega kralja na ta način, da zberejo med seboj za zgraditev spomenika kralju Uedinitelju v Ljubljani 5.000 Din. Po rešitvi nekaterih internih organizacijskih zadev je bil občni zbor zaključen v najlepši soglasnosti.

Pri vseh vrstah bolečin

migreni, nevralgiji, revmi, živčnih in menstrualnih težkočah učinkuje naglo

ALGOCRATINE

Izdeluje E. LANCOSME, Pariz

Dobiva se v vseh lekarnah.

Ogl. reg. p. 2573 11. XII. 1933

Shod proti Topaloviću

Dopoldne je bilo v mali dvorani Uniona »volilno posvetovanje o Topaloviću kot nosilcu liste«. Zborovanje je otvoril dr. Vilfan, ki je kratko razložil pomen sestanka. Začel je udrihati po Topaloviću in trdil, da so vsi delavci, kmetje, nameščenci, obrtniki in študentje proti njemu. Oni hočejo za nosilca liste advokata Trišo Kaclerovića, ki da je izkušen borec za delavske pravice. Kritiziral je Topalovičev program in napadal osebe, ki ga podpirajo.

Potem je govorilo nekaj delacev o tem, kak bi moral biti program delavske stranke. Predstavniki delavcev so bili z Jesenic, iz Ptuja, Celja in iz drugih industrijskih središč. Predlagano je bilo, da se osnuje poseben akcijski odbor, ki bo stopil v zvezo z delavskimi odbori v Zagrebu in drugih mestih države in se z njimi dogovoril, kaj naj se ukrene za volitve. Do definitivnega zaključka ni prišlo, ker so posamezni govorniki začeli razpravljati o stvareh, ki niso bile na programu. Med kričanjem »Dol s Topalovičem!« in »Dol s komoraši« je bil shod zaključen.

Sportno plesni turnir

V soboto zvečer je bil v veliki dvorani Kazine plesni turnir za prvenstvo dravske banovine in Plesnega sportnega kluba. Turnirja se je udeležilo veliko število domačih tekmovalcev, borit se je pa prišlo tudi več parov iz savske banovine, med njimi zagrebški prvak Becić. Vodstvo turnirja je prevzel preizkušeni prof. Jenko, ki je tudi izvedel svojo nal[illegible] brez [illegible]bno.

Pred pričetkom tekmovanja je g. inž. Lavrič Franc, [illegible]predsednik PSK, prisrčno pozdravil vse tekmovalce, posebej še drage goste iz Zagreba. Nato je g. prof. Jenko ra[illegible]ožil nač[illegible] tekmovanja, katero se je vršilo v štirih razredih D, C, B in A, tako da so najboljše plasirani v razredu D lahko sodelovali v razredu C, tu najboljše plasirani v razredu B itd. Nato se je g. dr. Duré, predsednik APK v Zagrebu, prisrčno zahvalil za topli sprejem in zagotovil, da se počutijo med nami zelo dobro. Ob koncu je še povabil naše tekmovalce na plesni turnir, ki bo 6. aprila v Zagrebu.

Tekmovalce so sodili v vrhovnem razsodišču gg. inž. Lavrič Franc, g. dr. Duré, gdč. Lackovič Ljubica in g. Černe Točke pa so sodili gg. Košiček Jože, Simončič, dr. Kante in Kegljevič. Pri tekmovanju so zmagali v skupini:

D: 1. par Trpinc—Sedej, 2. par Bömerwald—Sedej, 3. par Gabrenja—Krištof. — Pari v tej skupini so bili sami novinci, pozna se jim dobra šola, manjka jim [illegible] še nekaj nastopov na turnirjih.

V skupini C je zmagal elegantni in vse nade vzbujajoči par Seunig. Vital—Zitterschlager PSK. 2. Mirosavljević—Hajdinjak APK, 3. Antić—Antić PSK. 4. Vodušek—Skrbinšek PSK.

B. Tudi v tej skupini je zmagal par Seunig Vital—Zitterschlager PSK. 2. Kenda—Röger PSK. 3. Mirosavljević—Hajdinjak APK.

V skupini A je zmagal in si s tem pridobil naslov prvaka dravske banovine in PSK za 1935 vrlo sposobni par Seunig Stane—grofica Paumgarten PSK. S tem naslovom sta si priborila v last pokal g. Kende in plaketo, podarjeno od graškega kluba Blau-Orange. 2. Becić—Becić APK, ki sta klonila z malenkostno razliko. Občinstvo je bilo številno in je z zanimanjem in napetostjo sledilo izvajanju lepega salonskega sporta.

Kavarna „CENTRAL“

dnevno koncert

DANES ODPRTO DO 4. URE ZJUTRAJ

2799

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

REPERTOAR

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 1. aprila: zaprto.
Torek, 2. aprila: Beneški trgovec. Red C.
Sreda, 3. aprila: Bunbury, premijera. Izven.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 1. aprila: zaprto.
Torek, 2. aprila: Štirje grobjani. Red A.
Sreda, 3. aprila: Franceska da Rimini. Red Sreda.

Jutri zvečer bo prva repriza Shakespearjeve komedije »Beneški trgovec«, ki je dosegla na premieri močan uspeh. V glavnih vlogah dame: Boltarjeva, Vida Juvanova in Mira Danilova ter gg. Skrbinšek, Levar, Gregorin, Jan in Jerman.

Premiera »Bunburyja«, Oskar Wildeove trivijalne komedije za resne ljudi, bo v sredo 3. t. m. V tej komediji ironizira Wilde slog komedijske igre, romantiko in čuvstva in predvsem angleško aristokracijo. »Bunbury« je igra, v kateri prihajajo predvsem avtorjevi duhoviti prebliski in različne paradoksne sentence, v katerih je bil mojster, do veljave. Igrajo dame: Nablocka, Marija Vera in evelinji Ančka Levarjeva in ga. Silva Lojkova. Nadalje sodelujejo gg.: Jan, Sancin, Lipah, Potokar in Pianecky. Režiser je prof. Šest. Premiera se vrši kot predstava izven abonmana.

Jutri zvečer se poje v operi Wolff-Ferrarijeva opera »Štirje grobjani« za red A v običajni zasedbi, z damami: Kogejevo, Ribičevo, Poličevo, Zupevčevo in Ramšakovo, ter gg. Betettom, Primožičem, Zupanom in M. Rusom v glavnih partijah. To delo spada med najsodobnejše operne umetnine in žanje na vseh odrih triumfalne uspehe. Izredno posrečena vprizoritev dela je priča o uspešni zasedbi in izvajanju, prav tako kakor tudi številen obisk in dobre scene. Dirigent dr. Švara, režiser R. Primožič. — V sredo se ponovi za red Sreda Zandonaijeva opera »Francesca da Rimini« v običajni zasedbi z go. Gjungjenac in gg. Gostičem, Primožičem in Franclom v glavnih partijah.

Objave

Ljudska univerza v Ljubljani. O imuniteti bo predaval drevi ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice ravnatelj drž. higijenskega zavoda gosp. dr. Karl Petrič. Vstop je vsakomur prost.

Spored komornega koncerta znanega Brandl-tria v sredo 3. aprila ob 20. uri v Hubadovi pevski dvorani. 1. Beethoven: 10 varijacij na pesem: Sem čevljar Kakadu. 2. Rih. Strauss: Sonata za violino in klavir. 3. Skrjabin: Etuda cis-mol, Chopin: Etuda c-mol, obe skladbi za klavir. 4. Dvořak: Trio v f-molu. Brandl-trio tvorijo: ga. Fanika Brandl (violina), gdč. Vali Gara (čelo), gdč. Magda Rusy (klavir). Sedeži po 10 Din in stojišča po 5 Din so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Virtuoz na čelu prof. Slavko Popov priredi v Ljubljani samostojen solistični koncert v sredo 10. t. m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani. Spored prinaša klasična in sodobna dela za čelo s spremljevanjem klaviria. Predprodaja po običajnih koncertnih cenah bo od četrtka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

Zaradi Planice — izključeni iz FISe

Senzacijonalen sklep na odborovi seji v Oslu

Oslo, 1. aprila.

Včeraj popoldne je tukaj zasedal glavni odbor FIS (mednarodne smučarske organizacije). Na seji so obravnavali izredno važne tekoče zadeve, zlasti glede smučarskih skakalnic, v prvi vrsti pa planiške. Pri obravnavanju posebnega dopisa Jugoslovenskega zimskosportnega saveza je prišlo med vodilnimi člani FIS do ostrih nasprotstev, **slednjič pa je bilo sklenjeno, da se JZSS glede na preoster ton v svoji protestni noti, ki ni običajen v sportnem svetu, izključi iz članstva FIS. O tem je bil izdan poseben komunike.**

Na seji se je razpravljalo tudi o planiški prireditvi in vse kaže, da bo tudi glede planiške skakalnice prišlo do senzacionalnega sklepa. Ob zaključku redakcije je seja še trajala in zatorej tozadevni sklep še ni znan.

Dramatski potek seje

Oslo, 1. aprila.

Vsi večji norveški dnevniki se obširno bavijo z včerajšnjo sejo FIS in naglašajo, da še na nobenem zasedanju niso bili sprejeti tako usodepolni sklepi. Vodilni dnevnik v Oslu »Afterposten«, ki je poslal v Planico posebnega poročevalca, da se na lastne oči prepriča o kakovosti jugoslovenske rekordne skakalnice, pravi med drugim, da se je FIS preuranila in da bo še obžalovala svoj sklep. »Afterposten« prinaša 3 slike z letošnje tekme v Planici, slika skakalnice pa zavzema pol strani. List nastopa z vso ostrostjo proti odgovornim funkcionarjem FIS, češ, da jih niso vodili sportni momenti. Ton dopisa JZSS je sicer res nekoliko preoster, kar pa je spričo velikega razburjenja, ki vlada v Jugoslaviji zaradi ovir, ki jih je delal FIS proti Planici, razumljivo. Pisec članka, ki ni nihče drugi kakor znameniti olimpijski zmagovalec na zimski olimpijadi v St. Moritzu l. 1924 Thulin Thams, očita voditeljem FIS, da se niso na lastne oči prepričali o kakovosti planiške skakalnice. Obžalovanja vredno je da se je FIS prenaglila in izključila JZSS. Apelira na treznost, češ, da se da zadeva še vedno poravnati in da se mora najti kompromisna rešitev. Thulin Thams pravi, da je vsa norveška javnost na strani Jugoslavije in da si je predsednik FIS major Oestgaard zdaj zapravil vse simpatije.

Značilno je, piše Thams, da je prišlo v vodstvu FIS pri glasovanju do razcepa. Načelnik tehničnega odbora in referent za skakalnice inž. Hanssen (ki je bil 2 leti smučarski trener v Jugoslaviji in je zgradil po njem imenovano skakalnico v Bohinju op. ured.), je na podlagi od JZSS dostavljenega načrta planiške skakalnice poročal podrobno o lanski in letošnji prireditvi v Planici. Razvila se je živahna debata, v katero je zlasti posegal predsednik Norge Skiforbunda inž. Kielland, ki je bil povabljen na sejo. Predsednik FIS, major Oestgaard, je zahteval, da se zaradi neobičajnega tona JZSS postopa z vso strogostjo, ki jo dovoljujejo pravila in je predlagal, da se JZSS črta iz članstva. Nekateri odborniki so bili proti, slednjič pa je prišlo do bojnega glasovanja. Glasovanje je pokazalo, da zagovornik Planice inž. Hanssen ni bil osamljen, temveč je za njegov predlog glasovalo še 5 odbornikov. Ker so tudi pristaši Oestgaarda imeli 6 glasov, je odločil glas predsednika. **Po Oestgaardovi zaslugi je bil torej JZSS črtan iz članstva FIS.** Takoj po glasovanju je inž. Hanssen izjavil, da odlaga svoje mesto, ker ne more prevzeti soodgovornosti za tako dalekosežen sklep in da bo izvajal konsekvence. Hanssen je nato s 5 odborniki, ki so izjavili solidarnost, zapustil dvorano.

Thulin Thams zaključuje svoj članek z apelom, naj določi FIS posebno komisijo, ki se bo na licu mesta prepričala o kakovosti planiške skakalnice, do tedaj naj pa FIS svoj preuranjeni sklep umakne.

Žrtve svetovne vojne

Želje in predlogi zbora invalidov

Ljubljana, 31. marca.

Dopoldne so v lepem številu zborovali invalidi in vojne vdove iz Ljubljane in okolice v mali dvorani hotela Union. Predsednik Mlekuž je počastil spomin Viteškega kralja, nato je bila poslana maršalatu dvora, vdanostna brzojavka, predsedniku vlade Jevtiću in ministru dr. Marušiču pa pozdravni brzojavki. Toplo je predsednik pozdravil zastopnika mestne občine primarija dr. Rusa in zastopnika policije g. Gregoriča.

Prvi je nato delegat Tome obširno poročal o borbi za izboljšanje invalidskega zakona, naglašujoč, da vsebuje sedanji zakon mnoge trdote, ki jih bo pač treba omiliti. Še danes ni točne statistike o invalidih, na tisoče je nerešenih spisov in prošenj in mnogo je ljudi, ki še danes ne vedo, ali bodo priznani ali ne. Oblastni odbor je započel energično akcijo za izboljšanje invalidskega zakona in je dobil od vlade zagotovilo, da se bo to zgodilo takoj po sprejetju državnega proračuna. Govornik je tudi ostro obsojal nekatera naša podjetja, ki nočejo sprejeti invalidov na delo, čeprav so po zakonu dolžna. Oblastni odbor je tudi intervenira1, da se v protezni delavnici ne bo delalo samo tri dni na teden.

Tajnik Metlika je povedal, da šteje organizacija 342 članov. Lani je umrlo osem članov. Njih spomin so navzočni primerno počastili. Sledilo je poročilo o stanju blagajne ter o raznih socijalnih in drugih akcijah, glede dobave premoga invalidom itd. Za božično akcijo se je nabralo 7000 Din. Izvoljen je bil naslednji odbor: Mlekuž Vekoslav, Pintarič Ivan, Metlika Ivo, Preša Franc, Rapuž Josip, in namestniki: Petruša Franc, Moser Ivan in Ivan Pader, v nadzorni odbor: Dermaša Alojzij, Hravsky Leopold, Novak Marija ter namestnika Gosar in Žagar. Po volitvah so razpravljali še o raznih aktualnih zadevah, nato je bila sprejeta naslednja r e s o l u c i j a:

Z invalidskim zakonom iz leta 1929 je izgubila polovica vojnih žrtev svoje pravice. Povdarjamo nujno potrebo, da se velike krivice, prizadete invalidom, popravijo z revizijo invalidskega zakona. — V zadnjem času je bila uveljavljena odredba, da morajo invalidi kolkovati tudi vloge za reševanje invalidskih zadev. Invalidi so bili dovolj hudo prizadeti z invalidskim zakonom iz leta 1929. Zaradi tega se čutimo prisiljeni protestirati proti temu, da bi bili invalidi obdavčeni celo takrat, ko prosijo za ureditev z lastno krvjo pridobljenih pravic. — Često menjavanje sodnikov pri invalidskem sodišču zelo kvarno vpliva na reševanje invalidskih zadev. Zato smatramo za nujno potrebno povdariti, da naj ostanejo sodniki, dodeljeni invalidskemu sodišču, stalno na svojem mestu. —Preskrbijo naj se potrebni krediti, da bo mogla protezna delavnica delati s polno zaposlitvijo vsa leta, da bodo tako invalidi pravočasno preskrbljeni z ortopedičnimi pripomočki. Legitimacije za vporabo prostih vozovnic ob vpoklicu v ortopedično delavnico naj izdajajo občine, ne sreska načelstva. — Apeliramo na ministrstvo za notranje zadeve, naj odredi striktno izvajanje § 26 invalidskega zakona iz leta 1929 v pogledu zaposlitve vojnih invalidov od strani občin in samoupravnih ustanov. — Pravilnik o zakupu kantin naj se spremeni v toliko, da imajo do kantin izključno pravico invalidi.

Ob zaključku je predsednk pozval navzoče, naj prispevajo prostovoljno za spomenik blagopokojnega kralja Aleksandra. Navzočni so se temu radi odzvali in zbrali čeden znesek.

Maribor preko nedelje

Maribor, 31. marca.

Srebrni jubilej mariborskih ribičev

Pred 25 leti dne 26. marca 1910 se je ustanovilo v Mariboru Ribarsko društvo. Današnji 25. redni občni zbor je bil maniso k današnjemu slavnostnemu in jubilejnemu občnemu zboru prihiteli zastopniki zveze ribarskih društev dr. Lokar, Malenšek in Šulgaj, razen tega tudi zastopnika ljubljanskega in celjskega Ribarskega društva Bogotaj in Čepon. Društveni neumorni predsednik prof. dr. Fludernik je je v toplih izvajanjih spomnil smrti blagopokojnega kralja Uedinitelja, nato pa pozdravil odlične goste: sreskega načelnika dr. Senekoviča, magistratnega direktorja Rodoška kot zastopnika župana dr. Lipolda in mariborske mestne občine, poročnika Popoviča kot zastopnika orožništva ter veterinarskega nadsvetnika H. Hinterlechnerja. V obširnem poročilu je nato predsednik podal sliko društvenega delovanja od postanka društva pa do današnjega dne. Sledili sta poročili marljivega tajnika podpolkovnika Jurkoviča in vzorno požrtvovalnega blagajnika Greinerja. Članov šteje društvo 274. Tudi ima društvo 16 ribarskih paznikov in letečo aktivno kontrolo Drave. Kaznivih slučajev je bilo 95. Od ribogojnice v Bohinjski Bistrici je prišlo 100.000 iker potočne postrvi. Z uspehom je bilo vloženih 40.000 mladic in inetresentom oddanih 64.000. Društvena knjižnica šteje 314 zvezkov. Dohodkov je bilo 98.364, izdatkov 50.156. V zvezin odbor sta se izvolila Gajšek in Jurkovič, za častna člana pa bivši dolgoletni in zaslužni predsednik prof. V. Cotič in tajnik Drozg. Volitev odbora letos ni bilo. Članarina ostane v isti višini kakor doslej, le taksa se zviša za 10%. Sledilo je temeljito strokovno predavanje dr. Krausa o kvarnem vplivu tovarniških izlivov na ribarstvo. Občni zbor so pozdravili in društvu k 25-letnici obstoja in plodonosnega delovanja čestitali zvezin podpredsednik inšpektor Šulgaj, direktor Rodošek, Bogataj v imenu ljubljanskega Ribarskega društva, inž. Ziernfeld v imenu gozdarske šole in nadsvetnik Hinterlechner. Tudi se je z občnega zbora poslala udanostna brzojavka Nj. Veličanstvu kralju Petru II. Na občnem zboru so se prečitale številne brzojavne čestitke ob srebrnem jubileju mariborskega Ribarskega društva, med drugim čestitke bana dr. Puca in podbana dr. Pirkmajerja.

Usodna igra slepega dečka z vžigalicami

11 letni posestniški sin Franc Ivančič, ki je na eno oko slep, se je v postelji v hlevu, kjer spi, igral z vžigalicami s tem da jih je prižigal in ugašal. Pri tem mu je ena od vžigalic padla v slamo na tla, ki se je takoj vnela. Plameni so objeli postelj, dečko je pričel vpiti na pomoč. Prišli so domači, ki so le s težavo rešili fanta in živino iz gorečega hleva. Požar je popolnoma uničil gosopdarsko in stanovanjsko poslopje.

Krvavo obračunavanje

V vinogradu nekega posestnika v Voličini so viničarji in drugi delavci bili zaposleni s kopanjem vinograda. Pri tem sta se zaradi malenkostnega povoda sporekla viničarja Alojzij Brumen in Jožef Dobojs. Prepir se je končal s tem, da je Dobojs obležal v vinogradu nezavesten in v mlaki krvi, obdelan z nožem po glavi in obrazu. Zdravniki so mu v mariborski splošni bolnici oteli življenje.

Če se splašijo konji...

Po Betnavski cesti je včeraj drvel dvovprežni vojaški voz, na katerem je sedel vojaški prostak Mitro Kijan. Pred hišo št. 28 sta se konja nenadoma splašila in zdrvela v divjem galopu po cesti. Ljudje so bežali na vse strani, Kijana, ki si je z vsemi močmi prizadeval, da bi z vajetmi obvladal situacijo, je vrglo z voza. Obležal je s prebito glavo na cesti. Prepeljali so ga v splošno bolnico. Splašena konja se je posrečilo ob mejah periferije ustaviti.

V RESTAVRACIJI
„EMONA"
nastopa od danes naprej vsak večer do 2. ozir. 3. ure znameniti
PALALAJKA-JAZZ-orkester
Koncert - petje - ples
2802

Gornji grad — bodoče najmodernejše letovišče

Gornji grad, 1. aprila

Letoviščarje čaka za letošnjo sezono v našem kraju veliko presenečenje. Gornji grad je tekom zadnjega leta zelo napredoval. Te dni se je otvorila v hiši gospe Terezije Tratnikove v pritličju lepo urejena kavarna, katere lastnik je Jovan Ignacij, njegov tihi družabnik pa P. V. V kavarni je gostom na razpolago preko 25 raznih tuzemskih in inozemskih časopisov ter revij, vsak večer igra ciganska godba pod taktirko J. J. Javno kopališče ob Dreti bo do srede aprila t. l. dograjeno. V kopališču je letoviščarjem na razpolago 20 kabin, prostor za sončno in pršno kopel, vstopnina znaša le 1 Din za enkratno kopel.

Zdravnik dr. Janko Rak otvori 1. maja t. l. sanatorij za pljučno bolne, ki jih je v naših gorskih krajih veliko število, za sanatorij se zanimajo tudi tujci. Mestna občina je pričela že jeseni graditi na svoji veliki stavbni parceli krasno stanovanjsko hišo, v to hišo se preseli tudi občinska pisarna. Impozantno poslopje, za katero je napravil načrt domačin Ž. A., bo dograjeno in izročeno prometu predvidoma 15. junija t. l. V spodnjih prostorih bo nameščena tudi za naš tako zelo potrebna delikatesna trgovina, ki jo bo vodil priljubljeni Fricelj Ivan iz Krope. V istem poslopju bo nameščena tudi slaščičarna, za katero se poteguje med drugimi tudi neka znana gospodična iz Celja.

Zvočni kino, ki smo ga dobili lansko jesen v Sokolskem domu, bo predvajal filme tudi v letoviščarski sezoni, pa po primerno znižanih cenah.

Kakor čujemo, preseli svojo advokatsko pisarno zopet nazaj v Gornji grad dr. Teodor Sbrizaj, ki se je naveličal prekmurskega prahu in blata, v Slovenske Konjice pa preseli svojo pisarno zopet nazaj dr. Mejak Ervin, ki se je pa naveličal v Gornjem gradu blaženega miru.

Vsi gostilničarji v Gornjem gradu so znižali 20. marca t. l. ceno vina pri litru za 4 Din, tako da se toči danes po gostilnah najboljše vino od 8 do 12 Din. Ta ukrep v korist tujskemu prometu in v pospešitev družabnega življenja v Gornjem gradu vsi pozdravljajo.

Z Beograda je prišla te dni razveseljiva novica, da je našim splavarjem zopet dovoljena polovična vožnja po železnici na povratku iz Beograda v Gornji grad. Obenem smo zvedeli, da pride v najkrajšem času v srez komisija, ki bo pod agrarno reformo se nahajajoča zemljišča razdelila že vendar enkrat agrarnim interesentom. Vsi tukajšnji uradi se preselijo 1. 1. 1936. v Mozirje.

Sneg, mraz, potres

Muhasti april se uveljavlja na vsej črti — Po spomladanskih toplih dneh je prišla nova zima

Beograd, 31. marca. p. Po deževnih dneh je zavladal v vsem južno-vzhodnem delu države nenavaden mraz. Temperatura še nadalje pada. V zetski banovini ter deloma tudi v savski, vrbaski, drinski in vardarski banovini sneži kar na debelo. V prometu so nastale velike zmešnjave. V zetski banovini so skoro vse ceste neprehodne. Na črnogorski obali divja mrzla burja. Tudi v banaški ravnini piha nenavadno mrzel veter, ponekod pa je danes ves dan snežilo. Tudi v Beogradu je zapadel nov sneg.

Davi ob 4:22.28 uri so zabeležili aparati seizmološkega zavoda na Tašmajdanu pričetek zelo močnega potresa, oddaljenega 440 km južno od Beograda. Maksimum gibanja tal je bil zabeležen ob 4:23.41 ter je bilo zabeleženih 220 mikronov s periodo vala 6 sekund. Konec potresa je bil zabeležen ob 4. uri 40 min. Po tem potresu se je pojavil še drugi ob 4:45.54, ki pa ni bil posebno močan. Središče tega potresa je bilo na albanskem ozemlju 10 do 15 km južno od Ohridskega jezera. Na našem ozemlju so ga čutili v mnogih krajih okoli Ohridskega in Prešpanskega jezera.

Rim, 31. marca. AA. Nad velikim delom italijanske vjhodne obale je divjal včeraj hud vihar. Več ribiških čolnov pogrešajo. Usoda 16 ribičev je neznana.

Vremenski pregled

Evropa: Ciklon s središčem na Egejskem morju. Prevladuje burno vreme s snegom na jugovzhodu Evrope. Nov ciklon nad Severnim morjem in nad Finsko, visok pritisk drugod v Evropi. Vedro nad Sredozemskim morjem in zapadno Evropo, oblačno s snegom in dežjem na severozapadu.

Jugoslavija: burno vreme v vsej državi, vedro na severovzhodu in zapadu z vetrom, oblačno s snegom drugod. Temperatura je padla povprečno za tri stopinje. Slab mraz v vsej državi, razen Primorja. Minimum Kalinovik —9, maksimum Hercegnovi 13.

Novosodska vremenska napoved za danes: Oblačno vreme s snegom in hudim vetrom bo trajalo še na vzhodu in na jugu države, deloma oblačno na severozapadu, od časa do časa vetrovno. Vedro na Primorju. Hladno bo še.

Maribor preko nedelje

Vatikanske čudovitosti

Če imaš pravilen potni list, prideš lahko v vatikansko državo s prekrasnimi vatikanskimi vrtovi, ki so uprav bajna čuda. Med poslopji je nekaj posebnega hiša za vladarje, ki pridejo k papežu v posete. Samo za okras stropa po sijajnih dvoranah te palaže so porabili 26 kg čistega zlata. V eni dvorani je vse pohištvo prevlečeno z baržunom, kakor ga že več stoletij ne izdelujejo. Ta baržun je izdelan v pastelnih barvah s cvetlicami, ki izpreminjajo barve kakor bi bile žive. Vatikanska država ima 1000 prebivalcev, med katerimi je polovica klerikov, druga polovica pa so klerikali. Ima svojo pošto, svoje sodišče in svojo vlado. Mesto Rim, v katerem se nahaja, je že inozemstvo. Če hočeš poslati navadno dopisnico v nekaj metrov oddaljeno laško prestolnico, moraš plačati za njo 50 centesimov. Krokaš pa lahko v Vatikanu.

Papež ima tudi lasten kolodvor in lasten vlak, vse narejeno v največjem razkošju. Čakalnica papeškega kolodvora ima tla iz najfinjšega afriškega zamorskega marmorja. Ker vatikanska država ne pozna carine, velja v njej kg sladkorja 1.5 lire, v Rimu pa 6.50 lir. Toda Rimljani ga ne morejo hodit kupovat v Vatikan, tudi tihotapljenje je včasi docela nemogoče. Vatikanska švicarska garda, ki je papeževa telesna straža, je tako budna in stroga, da se prej splaziš v paradiž kakor črez vatikansko mejo. V tej državi imajo tudi eno uradno restavracijo, vendar jo smejo posečati samo gardisti, nekateri švicarji in po njih vpeljani gostje. Obstoji pa samo iz ene sobe, ki je tako majhna, da stoje v njej samo tri mize. Vsi ostali prostori so dostopni gardistom. Tovarna mozaikov, ki so jo ustanovili papeži že v 5. stoletju, je edina tovarna v vatikanski državi. Za železnimi mrežami je tam kakor 30.000 mozajskih kamenčkov v vseh mogočih barvah. Iz teh kamenčkov sestavljajo najkrasnejše mozaike. Da dovršijo sliko srednje velikosti, potrebujejo skoraj dve leti. Zato je tovarna visoko aktivna. Manj dobro stoje klerikalne banke v Vatikanu. Pa tega jim ni zameriti. Saj tudi drugod po svetu ni bolje.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi"

UNIONSKA KLET
v Ljubljani se cenj. gostom toplo priporoča.
Točijo se izborna vina
tudi mala jedila so vedno na razpolago.
Cene zelo nizke. 2798
Prepričajte se prosim.

FILATELIJA

Slovenska izdaja 1919-1920

Frankovna znamka za 2 Kr. (modra)

Naklada 5,962.700 kosov in sicer tri naklade Jugosl. tiskarne (Ia 13. IV. 19; II. 27. 8. 19; IV. aprila 1920) skupno s 3,462.700 kosi in ena naklada Reisser Wien (10. XII. 1919) z 2,500.000 kosi.

Tiskovne in poštne pole so bile sestavljene iz 10×10=100 kosov.

Poizkusni tiski: črna barva na kartonskem papirju in slabem sivkastem tiskovnem papirju ter veliki format 42×65 mm na kartonskem papirju.

Papir. Razločujemo dvoje vrst papirja: 1. gladki beli papir »A« z dvema varijantama: a) zelo mehki, snežnobeli dobro satinirani papir in b) debeli, sigurno kartonsko močni papir, — 2. tanki papir »B«.

Barva: razločujemo tri izrazite nianse modre barve:

a/A pruskomodro,
a_1/B isto nianso na tankem papirju,
a_2/A svetlomodro, mokro,
b/A ultramarinmodro,
c/A vijoličasto modro.

Lepilo: je pri papirju »A« bledorumeno do rumenkasto, enakomerno nanešeno in rumenkasto do rujavo rumeno, pegasto neenakomerno nanešeno, gosto. Pri papirju »B« je lepo rumenkasto, neenakomerno nanešeno. Ker so pole najprej zobčali in šele potem gumirali, so luknjice izpolnjene z lepilom.

Zobčanje Imamo linijsko zobčanje 11½ in žagasti probod. Znani so nezobčani in le deloma zobčani kosi, dvojna, mišja, slepa, širokorobna zobčanja, s širokimi in iglastimi luknjicami.

Tiskovne napake. Znani so dvotiski, odtiski in gube, pa tudi predirajoči tisk. Prehod opažamo samo pri eni in isti niansi, dočim prehodov iz ene vrste barve v drugo barvo ni.

Izrazite in tipične pogreške plošč. Pri 18. znamki je v lat. besedilu SLOV med črkama »L« in »O« modra pika; pri 19. znamki je v ciriličnem besedilu KRALJEVINA črka »B« tako poškodovana, da izgleda kakor »E«; pri 34. znamki je kontura telesa pod levo pazduho prekinjena; pri 38. znamki je kontura desne roke pod pestjo prekinjena; pri 51 znamki črez cirilski napis SRB praska, zato so črke poškodovane; pri 78. + 79. + 89. znamki je praska, segajoča od zgornje desne strani ovala 78. znamke do sredine 79. znamke; nadalje se raztega praska od spodnje leve strani ovala 78. znamke čez spodnji levi kot 79. znmke do polovice 89. znamke; pri 95. znamki je v ciriličnem besedilu SLOV črka »B« izpolnjena z barvo.

Obeski. Pri modri znamki, papir A, je levo obesek 3 vinarske vijoličaste z zgornjim robom, zobčanje 11½.

Vodni znak Znan je navpično vodni znak na papirju A.

Razpolovljene znamke niso znane.

Provizoriji niso znani.

Zanimive poštne celine: mešana frankatura.

Redkosti: povsem mehki, sigurno cunjasti papir in zelo debeli, sigurno kartonsko močni papir.

Potvorbe niso znane.

Vse filateliste prosimo, da svoje morebitne pripombe ali poprave o tej vrednoti pošljejo na naslov: Slavko Veselič, tajnik Slov. filatel. društva v Ljubljani in član zvezne sekcije za raziskovanje slovenskih znamk. — Ljubljana, Tyrševa 15/I. levo.

ELITNI KINO MATICA
TELEFON 21-24
DANES OB 4., 7.15 IN 9.15 VESELA OPERETA
„Tebi pojem pesem svojo"
v kateri poje slavni tenor H. E. GROH
Sodelujejo: Karin Hard — Theo Lingen — R. A. Roberts

DOGODKI V LJUBLJANI IN PO ŠIRNEM SVETU

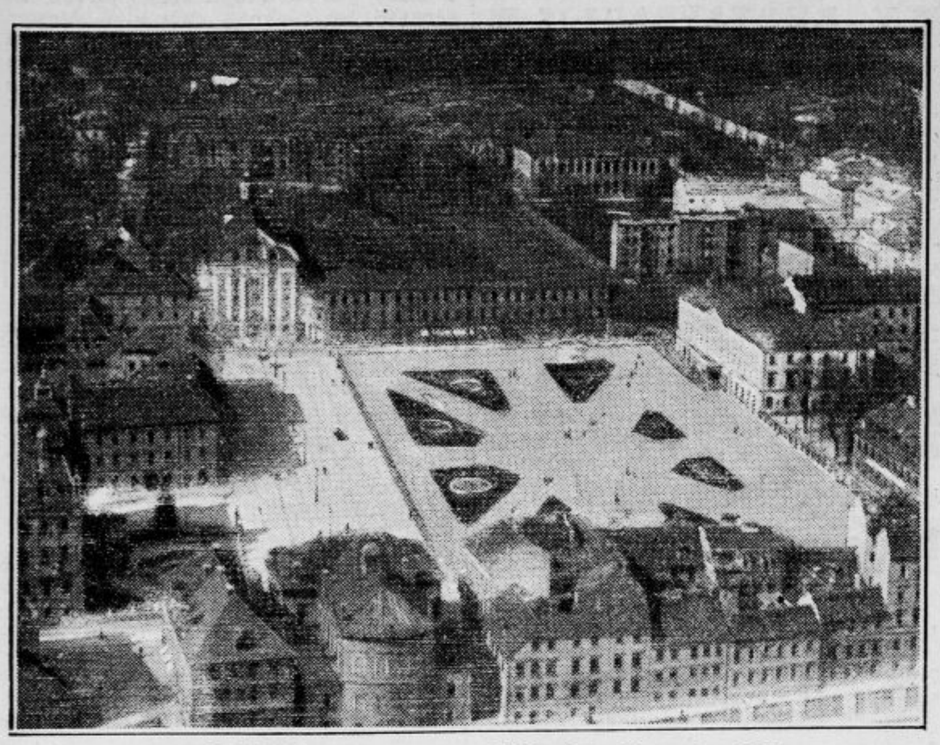

Letališče sredi Ljubljane

Kostanji so padli preko noči, nekaj jih je podrla burja v soboto ponoči. Zdaj bo Zvezda izročena svojemu namenu, da bomo imeli sredi Ljubljane vse skupaj: Kazino, nune, kino Matico, Filharmonijo, univerzo, Slovensko Matico, katoliško klet in letališče.

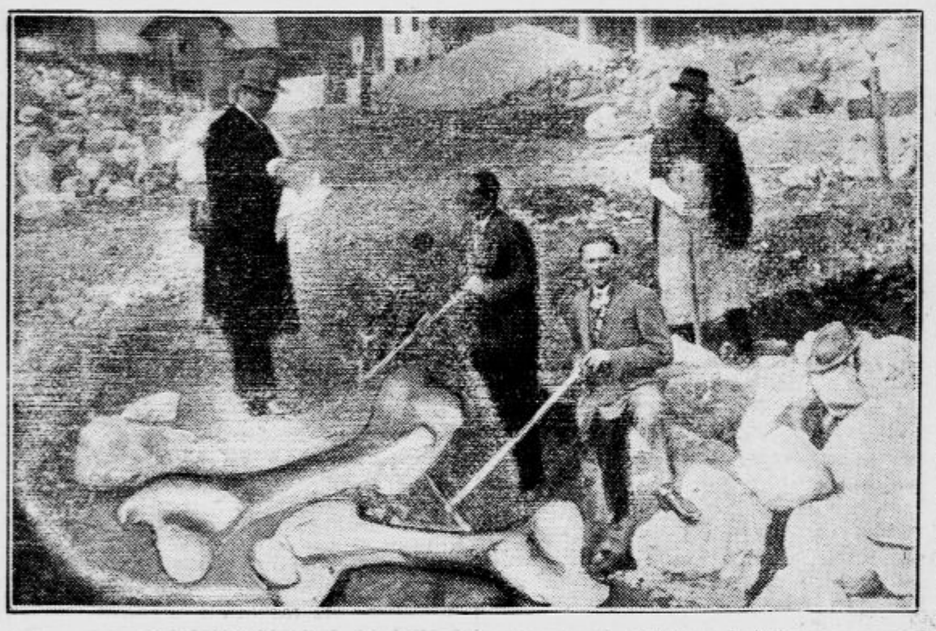

Orjaška najdba iz stare Emone

V Rožni dolini tik za bivšim nemškim bajerjem so pri kopanju temeljev za krematorij našli sledove podaljšanega rimskega zidu. To pa še ni bilo vse. Na dan so prišle tudi orjaške človeške kosti. Starinoslovci in zdravniki so z röntgenskim pregledom ugotovili, da so to ostanki rimskega politika Claudija Fabija, ki je pripadal takratni emonski bojevniški legiji in se je uprl centuriju Vidu Mariju, nakar je pri volitvah propadel. Zid bo seveda obnovljen, dragocene relikvije pa spravljene v posebnem oddelku mestnega arhiva.

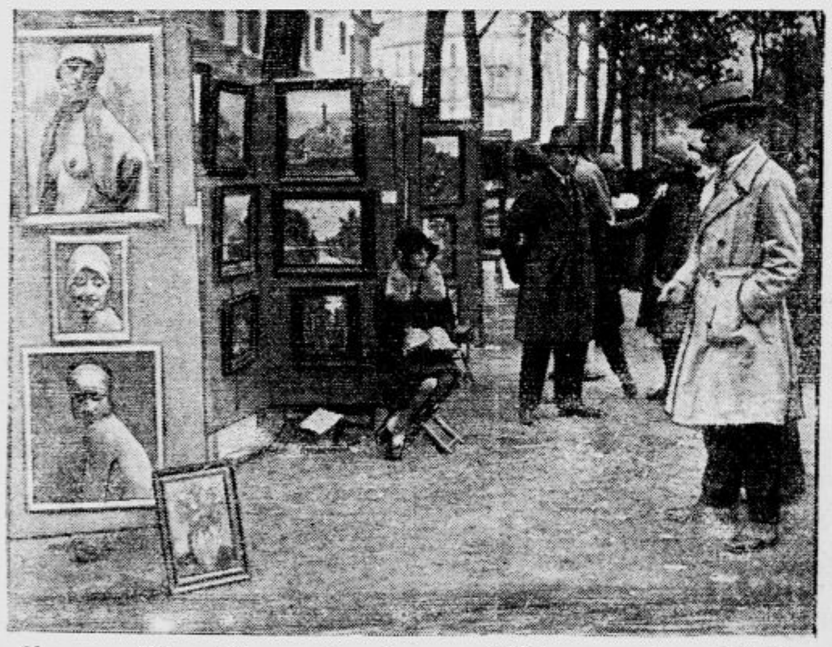

Čoro Škodlar in tovariši razstavljajo

Naš najostrejši protiklikarski umetnostni kritik Čoro Škodlar, čigar nedavna poročila v »Jutru« so vzbudila mnogo ogorčenja med vsemi prizadetimi umetniki, je ustanovil svoj »Klub napol zaposlenih«. Da se pokaže v dejavnosti in uspehih, je novi klub do nadaljnjega zaradi lepega vremena in zaradi stalne obsedenosti Jakopičevega paviljona otvoril svoj pomladni salon — po vzgledu pariških slikarjev — v prosti tivolski naravi.

Elektrizirano trnovsko zelje

Sovjetsko obsevanje rastlinstva polagoma prodira v Evropo in tudi na Balkan. Kar se zelja tiče, Trnovčani seveda ne zaostajajo. Sovjetski izum je bil letos prvič preizkušen v velezeljarni Marenkovega Franca, — in to z nepričakovanim uspehom. Obsevane zeljne glave so se v kleti v štirih mesecih bohotno razrastle. Slika prikazuje prvi transport iz Trnovega na ljubljanski živilski trg. Res je, da takšno obsevanje požre ogromno dekalumenov, toda elektrika je v Ljubljani k sreči med najcenejšimi na vsem svetu.

Vredno je, da to veš!

Stentor, znani možak z železnim glasom, je lahko rjul 50krat glasneje kakor navaden človek. Tako vsaj pripoveduje Homer. Toda Stentorjev glas je gotovo zgolj mrmranje v primeri z glasom novega glasila, ki so ga namestili na ameriški ladji »Tampa«, da ji služi namesto roga v megli. To kovinsko, električno »grlo« se glasi mogočneje kakor grmenje, tisočkrat močneje kakor bobnenje Niagarskega slapa in milijonkrat jačje nego navaden človeški glas. Namen tega glasila, ki se sliši več kilometrov daleč, je ta, da se ladje neposredno sporazumevajo med seboj v megli in da nudi enotno vodstvo pri gašenju velikih požarov. Uporaben je tudi pri proslavi jubilejev in pri volitvah.

Samo en primer je znan v zgodovini, da je zlato padlo iz neba na zemljo. To zlato se nahaja v meteoritu, ki so ga našli pri mestu Melrose v Novi Mehiki v Zedinjenih državah, namesto na Barju.

Med pajki je več vrst takih, ki so znani kot zatiralci in uničevalci stenic, posebno grški pajek, ki mu pravijo tanatos (smrt). Vendar je tudi ena domača vrsta dobra za uničevanje stenic. To je suha južina, dolgonogi pajek, ki ne prede pajčevine. Ugotovili so, da 7—8 teh pajkov lahko v dveh tednih odpravi vse stenice iz srednje velike sobe. Kdaj in odkod jih bo naročila Ljubljana, je zaenkrat odprto vprašanje.

Po znanstveni hugotovitvah so največje snežinke, kar so jih doseđej opazili, merile 12 cm. Padle so na Himalaji in pa v Planici.

V Evropi je navada, da pustijo goveji živini rasti rogove in cenijo lepo razvite, pravilne rogove. Znani so tudi madžarski voli z velikimi, lepimi rogovi. V Kanadi pa so rogovi pri goveji živini nemoderni. Že prav mladi živin uničijo nastavke rogov s kemičnimi sredstvi, tako da zraste goved brez rogov. V Kanadi pa so kakor v Sloveniji rogovi dovoljeni srečnim zakoncem.

Neki zvezdoslovec je s pomočjo 100colnega zrcalnega teleskopa ugotovil, da je v našem osolnčju kakih 44.000 planetoidov, to je majhnih planetov. Med njimi je največji Ceres, ki meri 772 km v premeru, najmanjši pa ni niti tako velik, da bi na njem mogli postaviti majhno kolibo. Zato se odda v najem.

V spomeniku svetovne vojne, ki so ga postavili v mestu Melbourneu v Avstraliji, je v zgornjem delu narejena odprtina, tako da prodre vsako leto ob 11. uri 11. dne 11. meseca — v spomin premirja — sončni žarek skozi njo v notranjost ter pade ravno na sredino spomenika. Da so dosegli to astronomsko posebnost in pravilnost, so morali zvezdoslovci pomagati določiti lego in zgradbo spomenika. Zdaj študirajo, kako bi uravnali žarek, ki bo posvetil tja notri, natanko ob pričetku bodoče svetovne vojne.

Zajec z rogovi

ki so ga lansko jesen vlovili ptujski lovci na limanice, je zdaj nagačen prešel v last ljubljanskega kavarnarja gospoda Živilija. Zdaj visi v zadnji sobi kavarne, zadaj za blagajno, poleti pa bo zunaj izvešen pri promenadnih koncertih.

VSAK DAN ENA

Uganka. Na steni visi, tik-tak dela, gori pogledaš, pa vidiš koliko je ura. Kaj je to? (Rešitev priobčimo ob letu.)

Najmanjši časnik na svetu

V angleški koloniji Bečuana v Afriki izhaja list, ki spada med najmanjše na svetu. Obsega en sam listič, dolg 30 cm in 22 cm širok — če je to sploh kaka velikost. Prinaša pa v angleškem jeziku novice iz Anglije ter je namenjen uradnikom ondotne kolonije. Izhaja vsak dan v Mafekingu in ima 368 naročnikov. Ako pri zaključku lista še niso došla nobena poročila niti pošta, kar se pogosto primeri spričo oddaljene lege mesta v pustinji Kalahari, prinaša pesmice, domislice, pohvale in sličen drobiž, da imajo čitatelji vsaj nekaj zabave. Sličen konzorcij se snuje tudi pri nas.

Najvišja meja življenja

Že nekaj let skušajo v Združenih državah doznati življenje v višjih zračnih plasteh. Vsa stvar pa je zelo draga, ker so za to potrebne posebne priprave na letalih, s katerimi poročujejo to vprašanje. Nedavno je francoski inženjer Berland predlagal, da bi za to delo tudi v zraku uporabljali tako zvane flanktonske mreže, s katerimi že dolgo raziskujejo živalsko življenje v velikih globinah. Take mreže zdržijo tudi hitrost 120 km na uro, ne da bi se raztrgale. Ko je letalec dosegel zaželeno višino 1000—1500 m, ustavi motor ter začne razprostirati mrežo; ko je to dovršeno in mreža dovolnja pritrjena, leti zopet z normalno brzino. V mreži, ki je primerno opremljena z vato, se ujamejo žuželke, ki se držijo v teh višinah in ki so zelo majhne, največ do 3 mm; večja živalce sploh ne živijo v višjih zračnih plasteh. Zračni plantkon tvorijo namreč lahke, slabo leteče žuželke, izmed katerih nekatere še kril nimajo, a so jih v te višave zanesli vetrovi in viharji. Iz večine so to prav majhne mušice, listne in lasne uši, cikade, majhne vrste ose in podobno. Najvišje zračne plasti, v katere sega življenje in ki segajo po sodbi znanstvenikov do 5000 m visoko, še niso raziskane. Za visoko leteče kandidate bi bila taka mreža dne 5. maja jako koristna.

Z vlakom okrog Gradu

Poskusna vožnja po novi Plečnikovi poti okrog ljubljanskega Gradu se je imenitno obnesla. Nosilnost novega viadukta je zadostna in garnitura Kamničana se je v sili za poizkušnjo — dokler ne pridejo posebni vagončki in lokomotive — izkazala za posebno prikladno. Razgled na vožnji je očarljiv. Novo garnituro grajskega vlaka smo dobavili takisto iz Opatije, kakor lani tramvaj. Danes se bodo poskusne vožnje nadaljevale. Zastonjske vstopnice se dobe pri grajskem oštirju. Tam se udeleženci tudi vpišejo v spominsko knjigo.

Kopališča v velemestih se okoriščajo z modernimi pridobitvami zlasti v pogledu vodogrelnih naprav, ki omogočajo vedno enakomerno temperaturo vodi, tako da smo v tem pogledu v Ljubljani nekoliko ali pa morda že preveč zaostali. Tega se zlasti zaveda lastništvo oz. najemniki kopališča na Ljubljanici. Kakor izvemo, so se lastništvo, oz. najemniki kopališča odločili, da se tudi vse topogledne pridobitve uveljavijo v našem kopališču na Ljubljanici. Skozi vso zimo so pridno na delu tehniki strokovnjaki, ki so, kakor kaže gornja slika, že montirali najmodernejše vodogrelne naprave, ki bodo Ljubljanico ne samo v bazenih, marveč tudi v njeni strugi greli ali hladili, tako, da bo voda vedno imela imela ugodno temepratmro, kar bo zlasti važno za one kopalce, ki so podvrženi krčem, mačku in drugim takim hibam. Gospa Tinca ga vedno pihne!

Centralna kurjava in vodogrelna naprava na Ljubljanici

Novi župan za cenena stanovanja!

Na včerajšnji anketi Dobrodelnega društva ljubljanskih hišnih posestnikov je novi ljubljanski župan obširno utemeljeval bodoči gradbeni program ljubljanske mestne občine. Kratko: odslej se bodo mestne stanovanjske palače gradile brez vsakih fasad. In tudi novi temelji se ne bodo nikjer več kopali, temveč se bodo že obstoječe mestne hiše primerno dvigale. Tako bo prihranjenih ogromno stroškov (za načrte, temelje, za zunanjo olepšavo, kipe in freske, ki se na novem ometu itak ne primejo). Razen tega se bo lahko zidalo vsako leto le eno nadstropje — po potrebi. Na sliki je prenovljena tivolska palača s Cankarjevim spomenikom v ospredju.

KUPUJTE DOMAČE BLAGO!!!

Sportna nedelja

Tretje kolo državnega prvenstva

Črn dan za Zagreb

Včeraj so bile odigrane tri tekme za državno prvenstvo, v katerih so tri zagrebška moštva dobila samo eno točko — Na vrhu tabele je še Hašk

Zagreb, 31. marca.

V državnem nogometnem prvenstvu so bile danes na sporedu štiri tekme, odigrane pa so bile samo tri, ker je bila beograjska tekma med BSK in Baskom zaradi slabega vremena odgodena na poznejši čas.

Glavni akterji današnjih tekem so bili potemtakem Zagrebčani, in sicer Concordia na domačih tleh, Gradjanski v Sarajevu, Hašk pa v Osijeku. Kakor menda ni pričakoval največji pesimist, so zagrebška moštva iz vseh treh današnjih nastopov rešila samo eno točko, in sicer v tekmi med Concordio in Hajdukom. Naravnost katastrofalno pa se je končal nastop ostalih dveh zagrebških moštev na tujih tleh, kjer je moral Gradjanski v Sarajevu spraviti šest, Hašk v Osijeku pet usodnih golov.

Slika prvenstvene tabele je torej do prihodnje nedelje naslednja:

Hašk	4	3	0	1	10:6	6
Concordia	4	1	2	1	5:3	4
Slavija (O)	4	2	0	2	8:10	4
Bask	2	1	1	0	6:4	3
Hajduk	3	1	1	1	6:5	3
Slavija (S)	4	1	1	2	10:9	3
BSK	1	1	0	0	4:1	2
Jugoslavija	1	0	1	0	2:2	1
Gradjanski	1	0	0	1	1:6	0
Primorje	2	0	0	2	1:7	0

V naslednjem podrobna poročila:

Concordia : Hajduk 1:1 (1:0)

Pred 3000 gledalci je bila danes odigrana prvenstvena tekma med Concordio in Hajdukom, ki jo je sodil ljubljanski sodnik g. Jordan zelo dobro in v splošno zadovoljstvo. Omeniti je treba, da je imel za ta svoj nastop srečo zato, ker so prvenstveni borci igrali skoraj prijateljsko.

Hajduk je imel takoj začetkoma smolo, da je bil poškodovan njegov srednji krilec Purišič, ki se je po nekaj minutah vrnil na igrišče z obvezano glavo in igral potem na krilu. Njegovo mesto je zasedel Rosić. Concoria je često napadala in dobro kombinirala, imela pa je slabe strelce. Spličani so prihajali pred nasprotnikov gol bolj poredkoma, toda bili so mnogo nevarnejši s streli, predvsem Kragić. V 36. min. je slednjič Concordia dosegla po Solertiju vodstvo.

Po odmoru je bila v začetku slika enaka, v zadnjih 20. minutah pa je uvedel Hajduk močan finish, v katerem je dosegel po nevarnem napadu Rosića izenačenje. Pozneje sta obe moštvi še energično zaigrali za zmago, toda uspeha ni imelo nobeno.

Slavija (S) : Gradjanski 6:1 (3:1)

Sarajevo, 31. marca.

Na slabih tleh — pred tekmo je snežilo — in pod vodstvom sodnika Mike Popovića iz Beograda je bila danes odigrana z napetostjo pričakovana prvenstvena tekma med Slavijo in Gradjanskim.

Slavija je že v 2. min. po lepi kombinaciji in strelu Cvetkovića dosegla prvi gol. Po nekaj prodorih je v 10. min. Rajlić zvišal rezultat na 2:0. Gradjanski je bil sicer tehnično boljši, toda Slavija je ostro napadala in v 15. min. je zabil Duganić po prodoru tretji gol. Zagrebčani začnejo z vso ostrostjo in v 38. min. ustreli Živković gol ter zniža rezultat na 3:1.

Po odmoru je Gradjanski močnejši in stalno pred vrati Slavije, toda domači se žilavo branijo. Igra je spet odprta in v 23. min. zabije Rajlić četrti gol. Po tem golu je Gradjanski izgubil živce in popolnoma popustil, najbolj pa Živković, ki se je samo še sprehajal po igrišču. Domači so nato spretno izrabili nasprotnikovo zmedo in v 28. min. je Rajlić po krasni kombinaciji zabil peti gol. V 32. minuti je streljal branilec Zagorac kazenski strel proti Gradjanskemu in postavil končni rezultat. Glavna krivda za visoki poraz Gradjanskega zadene vratarja, ki je igral kot pravi začetnik.

Slavija (O) : Hašk 5:2 (3:0)

Osijek, 31. marca.

Pred 2000 gledalci in sodnikom Nenadovićem je danes Hašk izgubil važno tekmo na osiječkih tleh, kjer je bila vsa publika silno navdušena za domače.

Že v začetku je moral Hašk v obrambo in v 14. min. je že po Slošiću dobil prvi gol. Slavija igra dalje kot stroj in Hašk se samo še brani. Domači so zmerom še v premoči in v 29. min. uide levo krilo Gergec vsej obrambi in ustreli neubranljivo drugi gol. Hašk je slab, Slavija stalno v napadu. V 35. min. strelja Hrubec ostro na gol, branilec Šlivak ustavi z roko. Enajstmetrovko spremeni Slošić v tretji gol.

V drugem polčasu prevzame iniciativo Hašk ter jo obdrži dobre četrt ure, v kateri padeta zanj po Petraku in Bobincu dva gola. Sedaj je spet Slavija v napadu in Šulc ustreli v 26. min. iz 16 m daljave četrti gol za svoje barve. V 35. min. je v akciji Hrubec, ki pride tik pred vrata. Šijačić mu hiti nasproti, toda Hrubec je hitrejši in plasira preko njega ter postavi končni rezultat. Pripomniti je treba, da je imela Slavija v napadu slabega moža Egerja, zaradi katerega je zaigrala najmanj še dva sigurna gola.

Železničar je na vrhu

Včeraj sta bili dve prvenstveni tekmi, v katerih sta zmagala Železničar in Hermes

Ljubljana, 31. marca.

Današnja podsavezna prvenstvena nedelja je prinesla dve srečanji, in sicer med Hermesom in Mariborom v Ljubljani ter Železničarji in Rapidom v Mariboru. Izida nista bila preračunljiva v naprej in zato je posebno visoka Hermesova zmaga prišla popolnoma nepričakovano. Slednje velja predvsem za Maribor, ki je poslal svojo pomlajeno garnituro z najlepšimi nadami v Ljubljano.

Slika prvenstvene tabele se je po današnjih rezultatih spremenila samo na vrhu, kjer je Železničar za dve točki prehitel ostala dva tekmeca z 12 točkami. Do prihodnje nedelje je torej taka-le:

Železničar	10	6	2	2	27:20	14
Ilirija	8	5	2	1	31:10	12
ČSK	8	4	4	0	24:11	12
Rapid	8	4	0	4	22:14	8
Maribor	10	3	1	6	13:29	7
Svoboda	9	2	2	5	10:46	6
Celje	7	2	1	4	11:14	5
Hermes	8	2	0	6	19:22	4

★

Hermes : Maribor 7:1 (4:0)

Hermes: Oblak-Klančnik, Pepe-Ferjan, Košenina, Kretič-Derenda, Brodnik, Primar, Mokorel, Kariž.

Maribor: Koren-Korent, Konič-Reibenschuh, Kirbiš, Gomolj-Stari, Miloš, Dušan, Tonček, Jurgec.

V borbi za podsavezne točke je Hermes doživel velik uspeh. Mariborsko moštvo mu je podleglo z rezultatom, ki se lahko pokaže. In vendar ni bila igra tako enostranska kot bi se dalo sklepati po tem rezultatu. Narobe, mariborsko moštvo je vodilo večji del igralnega časa ofenzivo in ko je bil njegov napad sredi svojih kombinatornih akcij, ga je že polomila ožja obramba in goli so se nizali drug za drugim.

Tudi ni bila igra na bogve kakšni višini. Nobeno moštvo ni tvorilo homogene celote, sem in tja so bili celi deli moštva, ki so igrali pod kritiko. Le to pozitivno stran igre je treba omeniti, da je bila za prvenstveno borbo že skoro nepričakovano fair in je potekla od začetka do konca v nekem stilu prijetne domačnosti brez velikih dogodkov, pa tudi brez neprijetnih dogodkov, ki so zlasti na prvenstvenih borbah že tako običajni.

Hermežani

Šiškarji so bitko odločili v svojo korist v teku prve pol ure. S krepkim startom niso dali nasprotniku, da bi razvil svojo kombinatorno igro, v neprestanih sunkih naprej so kmalu odkrili šibkosti nasprotnikove obrambe in izkoristili, kar se je dalo izkoristiti. Tako so nanizali v nasprotnikovo mrežo štiri komade in s tem naskokom so se pozneje vdali bolj ležerni igri, stremeč bolj za tem, da obdržijo rezultat kot da bi ga skušali povečati.

V srednji vrsti so imeli svoje najboljše moči. Dobro se je borila z mladim nasprotnikovim napadom in neprestano pošiljala naprej svojo napadalno vrsto, ki je prišla do tolikega izraza skoro bolj zaradi nemogoče mariborske obrambe kot po svojih lastnih vrlinah. Nekaj dobrih akcij je spelal Kariž po levem krilu in par njegovih centrov je razpoloženi in malo kriti Brodnik poslal v mrežo. V drugem polčasu je pokazal še Mokorel nekoliko prodornosti in dvakrat potresel mrežo, sicer pa je napad s svojimi akcijami imponiral bolj malo. Obramba je delala z dobro podporo krilcev sigurno in le redko pustila nasprotnemu napadu, da bi se do konca razvil.

Mariborčani

Mariborčanom se nemara ni sanjalo, da bodo prišli v Ljubljano po tako porazen rezultat. Dali so razmeroma dobro igro v drugem polčasu, ko se je njihov napad kombinatorno lepo uveljavil in s svojo povezanostjo celo terensko prevladoval. Bilo je lepo gledati ta drobiž v napadu, kako se je preigraval. Le premehko igra in manjka mu krepke poteze na gol. Sčasoma bo ta kvintet gotovo še igral svojo vlogo v našem nogometu.

Vse ostalo pa je bilo pri Mariborčanih šibko in še več kot šibko. Tako je igrala srednja vrsta povsem drugorazredno igro, ožja obramba pa čisto začetniško. Branilca sta bila brez odbojnega strela, brez starta, brez smisla za placement. Nasprotni napadalci so streljali iz čistih pozicij, navadno iz neposredne bližine, tako da bi bil moral kapitulirati tudi vratar boljših kakovosti od Korena.

Malo o poteku

Prve poteze pripadajo Mariborovemu napadu, toda Hermežani kmalu uredijo za silo svoj napad in v 9. min. porine Brodnik žogo, ki jo je vratar odbil, v mrežo. Kmalu nato zbeži Mokorel Koniču, predloži Brodniku in zopet mora Koren jemati žogo iz mreže. V nadaljnjem poteku doživi Derenda foul v kazenskem prostoru in enajstko Brodnik gladko pretvori. Potem razvije Mariborov napad svojo igro in Hermežani prihajajo le s prodori v nasprotno polovico. V 34 min poda Kariž ob neki taki priliki tja do Brodnika, ki četrtič potrese mrežo.

Začetek drugega polčasa prinese Mariborčanom uspeh. Zaradi Klančnikovega foula diktira sodnik enajstko, ki jo Dušan strelja uspešno. Potem pride v 11. min. zopet Brodnik na vrsto: Kariž spelje po levem krilu, centrira in že je Brodnik na strelu, ki obsedi. Mariborov napad kombinira lepo, toda premehko, igra se razvije v borbo boljšega napada z boljšo obrambo. Terenske premoči Maribor ne zna izkoristiti, nasprotno, njegova obramba se pusti presenetiti in Mokorel doseže v lepem zaletu sredi polčasa šesti gol za svoje barve. Tik pred koncem pretvori zopet Mokorel Primarjev predložek v sedmi gol.

Občinstva je bilo precej, sodil je gosp. Šetina.

Železničar : Rapid 4:2 (2:0)

Maribor, 31. marca.

Naš nogomet je imel po dolgem spet svoj praznik. Na igrišču Rapida je bila danes odigrana prvenstvena tekma med Železničarjem in Rapidom, na katero je prišlo

nad 1000 gledalcev,

tako da je bilo igrišče spet enkrat napolnjeno. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Železničar: Schweighofer, Frangeš II., Ronjak, Eferl, Frangeš I. Glavič, Vlado, Pačnik, Pezdiček, Paulin, Lutz.

Rapid: Kosem, Barlovič, Antoličič, Fučkar, Seifert, Golinar, Heller, Bäumel, Prinčič, Klippstäter, Pišof.

Kar od začetka moramo poudariti, da je Železničar danes podal

res prvovrstno igro.

Moštvo je zaigralo z redkim elanom in požrtvovalnostjo, tako da je zlasti do odmora popolnoma prevladovalo na polju. Prav tako na višini je bilo tudi v tehničnem pogledu. Enajstorica je predvajala nizko igro in pri tem forsirala krili, ki sta z lepim prenašanjem zadivili gledalce. Sploh je bila vsa napadalna vrsta izvrstno razpoložena in v njej ni bilo slabe točke. Vsi so bili na mestu, posebno pa se je odlikoval bivši igralec Žaka Lutz ki si je s svojim prvim nastopom v Mariboru pridobil splošne simpatije. Krilska vrsta je igrala sicer zelo požrtvovalno, sem in tja pa je le popustila, posebno v drugem polčasu, kar je imelo za posledico dva gola. V tej vrsti je bil gonilna sila Frangeš, ki se je ves čas udejstvoval ofenzivno in defenzivno zelo uspešno. Bil je povsod, kjer je slutil nevarnost, zlasti pa je njegova zasluga, da se ni mogla razviti nasprotnikova napadalna vrsta. Tudi oba stranska krilca sta bila zelo pridna. Obramba je bila prav za prav tista vrsta, ki je odločila borbo. S pogumnim startom je odbijala vse napade ter ni pustila nasprotnika do strela. Kar je bilo pa strelov, jih je z izredno hladnokrvnostjo branil vratar. Železničar je zmago popolnoma zaslužil, ker je bil v vseh pogledih boljše moštvo.

Rapid, ki je danes odigral svojo prvo prvenstveno tekmo v sezoni,

je razočaral.

Rezultat 4:2 sicer ne pove mnogo, toda tisti, ki so bili navzoči, so se morali prepričati, da moštvo v tej postavi ne bo želo mnogo uspehov. Vsi igralci brez izjeme so mnogo prepočasni, tehničnega znanja pa, ki ga imajo, niso znali izkoristiti, tako da so se morali poslužiti starta na moža, kar je imelo za posledico številne proste strele. Tudi način borbe Rapidovih igralcev je bil nesimpatičen, ker so n. pr. dosledno naskakovali vratarja pri izstreljavanju žoge itd. V tem pogledu se je zlasti »odlikoval« Klippstäter. V napadu je bilo sicer pet igralcev, toda igral je vsak zase. Po odmoru so res z vso energijo izvedli nekaj napadov, toda vidnega uspeha niso imeli. Prav proti koncu igre so zabili dva gola, od katerih pa je eden padel iz prostega strela. Krilska vrsta, že od nekdaj rak-rana enajstorice, tudi danes ni delala čudeže. Trojica se je sicer potrudila, toda proti izredno razpoloženemu nasprotnikovemu napadu ni imela prave moči. Najboljši je bil še srednji krilec Seifert. V branilskem paru je od odličnega branilca Barloviča ostalo le še ime, kajti nasprotniki so z lahkoto hodili mimo njega. Nekoliko boljši je bil njegov tovariš Antoličič, ki pa je bil na trenutke preoster. Kosem v golu je opravil svoje, pri čemer pa ni dosegel tovariša na nasprotni strani.

Igra sama je bila kljub prvenstvenemu značaju tudi lepa za oko, po zaslugi Železničarja. V splošnem je bila tudi fair, za kar gre zasluga obem enajstoricam, ki sta si očividno prizadevali, da bi spet pridobili prijateljev za to igro z žogo.

Goli so padli v 9. min. po Lutzu (1:0 za Ž.), v 19. min. po istem igralcu (2:0 za Ž.), v 19. min. drugega polčasa po Pačniku (3:0 za Ž.), v 29. min. po prostem strelu Prinčiča (3:1 za Ž.), v 31. min. po Pavlinu (4:1 za Ž.) ter v 38. min. po Bäumelu (4:2 za Ž.). Bäumel je v tej igri odigral stoto tekmo za barve svojega kluba, pri kateri priliki so mu čestitali klubovi funkcionarji in izročili spominsko darilo.

Tekmo je sodil g. Nemec, ki se je sicer trudil, toda ni izvršil naloge brez napake; gotovo pa je bil objektiven.

V predtekmi sta odigrali rezervi Rapida in Železničarja prvenstveno tekmo z neodločenim rezultatom 2:2.

Ostale nogometne tekme

Dunaj: Dunaj : Bratislava 6:2 (2:0), WAC : FC Wien 2:2.

Praga: Židenice : Viktorija Plzen 3:0, Slavia : DFC 1:1, Kladno : Čechie Karlin 4:2, Prostjejov : Teplitzer FC 4:0, Sparta : Plzen 3:0.

Budimpešta: »11« : Phöbus 1:1, Ferenczvaros : Attila 5:1, Soroksar : Hungaria 2:1, Ujpest · III. okraj 5:1, Bocskay : Somogy 3:0, Szeged : Kispest 2:2.

Rim: Ambrosiana : Juventus 0:0, Lazio : Roma 0:0, Torino : Milano 1:1, Sampierderena : Pro Vercelli 0:0, Napoli : Fiorenza 1:1, Brescia : Palermo 2:2, Livorno : Alessandria 1:0, Bologna : Triestina 3:1.

Pariz: Francija : Avstrija 2:1 (2:1).

ASK Primorje (nogometna sekcija) Danes ob 20. seja sekcijskega odbora pri Rebcu Zaradi važnosti se prosi za polnoštevilno udeležbo.

Spored v II. razredu

Reka : Jadran 2:0 (0:0)

Ljubljana, 31. marca.

V vrsti zanimivih nastopov naših drugorazrednih je menda najbolj potegnila prvenstvena tekma bližnjih sosedov in zagrizenih nasprotnikov, Reke in Jadrana, ki sta jo moštvi odigrali na žal »rujavem« in kar prašnem igrišču Jadrana. »Areno« so vse naokoli zasedli navdušeni simpatizerji obojih igralcev, ki so od začetka do konca krepko dajali duška razpoloženju. Bilo je prav živahno in kar vidi se, da je spodnja Šiška tudi že priklenila nase precejšen kader občinstva, kar je pač tudi eden izmed pogojev za razmah teh klubov. Moštva sama pa so tako z dušo in srcem pri stvari, tako da nam bo slej ali prej med njimi zrastlo nekaj prav resnih kandidatov za važnejše naloge.

Danes je imela prvo besedo Reka, ki je po odmoru popolnoma zasluženo prišla do dveh lepih zgoditkov. Enajstorica ima v napadalnem triu in ožji obrambi fizično razvite in tehnično izdelane moči, ki so dali današnji igri tudi vnanje prav dobro sliko. Seveda je pri različnem materijalu, ki sta ga postavila oba nasprotnika, neizogibno, da pride sem in tja preveč do izraza telesna sila in je treba večkrat prekinjati igro in miriti duhove.

Jadran je bil šibkejši nasprotnik, toda kljub temu si je proti koncu igre izdelal nekaj zrelih pozicij, kjer je prav uspešno posredoval vratar belo-modrih. Mnogo nade in zanimanja je vzbujal v Jadranovem napadu bivši goalgetter Primorja Erman, ki pa deloma ni imel prave okolice, deloma pa tudi sam ni več prejšnji, tako da Jadran nitj ž njim ni prišel do častnega gola.

S piščalko se je udejstvoval g. Čamernik, ki si med pristaši Reke gotovo ni pridobil simpatij; včasi je bil res prestrog za njihove ljubljence.

*

Ostali drugorazredni rezultati so bili danes naslednji: **Sloga : Slavija 8:1 (4:1); Svoboda : Grafika 1:1 (1:0); Slovan : Korotan 1:1 (1:1).**

Ligaš brez pravega moštva

Enajstorica Primorja, ki včeraj ni bila angažirana v prvenstvu, je imela v gostih moštvo Policijskega iz Zagreba ter tekmo izgubila. — Kaj bo v prihodnjih nedeljah?

Ljubljana, 31. marca.

Prosto nedeljo je naš ligaš izrabil za prijateljsko tekmo s Policijskim iz Zagreba.

Policijski (Zagreb) : Primorje 3:2 (2:0)

Policijski: Strelec-Krleža I, Basletić-Jazbinšek, Pavletić, Krleža II-Poldrugač, Živković, Šivak, Dražić, Kovač.

Primorje: Starec-Hassel, Jug-Kukanja, Slamič, Boncelj-Janežič, Pupo, Bertoncelj II, Emil, Zemljič.

Črno-beli tudi proti nasprotniku šibkejše znamke niso utegnili doseči uspeha. V napadu so poskusili razne kombinacije, pa se ni nobena prav obnesla. Po dolgem presledku je nastopil Emil, brez posebnega haska. Kmalu sta z Zemljičem zamenjala mesti, končno pa je v drugem polčasu prišel na desno krilo Šlamberger, Emil je šel ven, vse ostalo se je pomaknilo za eno mesto na levo. V tem sestavu se je napadu posrečilo nekaj akcij po desni strani, odkoder sta rezultirala tudi oba gola. Leva stran napada pa je ostala do konca hromi del moštva, zlasti je bil Zemljič povsem neopasen za nasprotnika, vredno pa se mu je pridružil Pepček.

Med krilci je bilo malo boljše kot v zadnjih nastopih, toda tudi nasprotnik ni bil toliko močan. V obrambi je bil Jug zelo šibak, Hassl nekoliko boljši, vsaj v startu, pa še davno ne več oni, ki je bil nekdaj. Enako velja o Starcu.

Moštvo je v krizi. Razpolaga s primerno kondicijo, to pa je tudi vse. Tehnika je zelo pomanjkljiva, skupne igre ni skoro nobene. Igra, ki jo je dalo v prvem polčasu, je bila skrajno mizerna, v drugem delu igre se je stvar malo popravila, vendar ni celoten vtis moštva prav nič vzpodbujajoč. Ali se bo moštvo utegnilo pripraviti za težke tekme, ki so na sporedu v prihodnjih nedeljah?

Zagrebško policijsko moštvo je enajstorica srednje kakovosti. Res je v svoji skupini vodilno in ima tudi nekaj resnih rezultatov za seboj, toda med elito jugoslovenskega nogometa gotovo ne spada, in to je še bolj porazno za naše. Imajo dobre moči v krilcih, kjer velja Pavletić za prvovrstno moč. V napadu so igrali mnogo po krilih in je bilo zlasti desno krilo nevarno in uspešno. Notranji trio bi bil bolj nevaren, če bi imel v njem nekoga s preciznejšim strelom. Šivak je prodoren igrač, bolj realizator kot dirigent napada; dal je vse tri gole. Obramba je bila sigurna dotlej, dokler ni bila pred resnejšimi nalogami. Ko so domači v drugem polčasu bolj napadali, je često kapitulirala in le z veliko srečo ni nabrala več komadov v svojo mrežo.

V prvem polčasu je bila igra sicer odprta, toda Zagrebčani so le bolj in večkrat napadali od domačih. Tudi so bili njihovi napadi bolj zgrajeni in zato tudi nevarnejši. V 14. min. sta desna zveza in desno krilo iz offsida ustvarili kočljiv položaj pred Starcem, iz katerega je naposled dosegel Šivak prvi uspeh. Primorjanski napad se nikakor ne more razviti, Pupo odda nekaj lepih strelov iz precejšnje daljave, to je ves uspeh napadalnega truda. V poslednji minuti polčasa Šivak nevarno prodre in popelje do Starca ter mimo njega v mrežo.

V drugem polčasu se slika nekoliko spremeni. Od vsega začetka so črno-beli v napadu, toda šele po preteku četrt ure se jim nasmehne prvi uspeh: Šlamberger pošlje Janežiča pred gol in ta brez oklevanja opali. V 20. min. strelja Pupo prost strel in ga lepo predloži Janežiču, ki zopet precizno pošlje v mrežo. Nato se igra povsem raztrga, domači še sem ter tja pritisnejo nasprotnika v defenzivo, toda napad igra taktično zelo slabo in ne more priti do uspeha. V 37. min. zbeži Šivak iz offsida in pripelje do mreže ter postavi rezultat.

Obisk je bil zelo skromen. Sodil je gosp. Ramovš.

Zagrebški železničarji v Celju

Železničar (Zagreb) : Celje 4:3 (2:1)

Celje, 31. marca.

Dopoldne je gostoval prvorazredni zagrebški Železničar v prijateljski tekmi proti SK Celju. Tekma se je vršila na igrišču Glazije, kjer se je zbralo okrog 300 gledalcev. Gostje so nudili lepo tehnično in kombinacijsko igro z dobrim startom in podajanjem, bili so pa premalo odločni pred golom. Celjani niso bili kompletni, igrali so neenotno in primitivno in s tako igro si bodo v Celju odtujili svoje občinstvo. Prvi polčas so bili gostje v lahki premoči, v drugem so pa Celjani spremenili postavo in igrali boljše. Po en gol za goste in Celjane sta rezultirala iz enajstmetrovk. Gostje so zasluženo zmagali. Goli za Železničarje so padli v 18. in 22. minuti prvega, ter v 12. in 25. min. drugega polčasa, za Celje pa v 27. min. prvega ter 16. in 27. min. drugega polčasa. Razmerje kotov 6:5 za Celje. Sodil je g. Veble precej ležerno.

Olimp : Šoštanj 3:1 (2:0)

V nedeljo popoldne se je na Olimpovem igrišču v Gaberjah pred 200 gledalci odigrala drugorazredna prvenstvena tekma med Olimpom in Šoštanjem. Olimp, ki je bil ves čas v premoči, je prvi polčas predvedel smotreno in koristno igro, po odmoru je pa popustil. Šoštanj je igral precej premitivno, njegov napad je bil šibak in je igral precej defenzivno. Goli so padli v 1. in 17. minuti prvega ter v 10. min. drugega polčasa za Olimp, a Šoštanj je zabil častni gol v 25. min. drugega polčasa. Sodil je g. Veble dobro in objektivno.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Plenarni sestanek starešinstva in redna seja sekcijskega načelstva bosta drevi ob 20. v hotelu Strukelj.

Uspeh v Moskvi

Na obeh straneh so uvideli potrebo tesnejšega sodelovanja — Vzhodni pakt zagotovljen

London, 31. marca. AA. Reuter poroča iz Moskve, da smatrajo tamkaj Ednovo misije za uspelo in da bo obrodila pozitivne uspehe. Potreba tesnega sodelovanja med Veliko Britanijo in Sovjetsko Rusijo je zdaj vsem jasna. Moskva je francosko-angleško izjavo od 3. februarja t. l. sprejela odkritosrčno. Razgovori med Edenom in ruskimi državniki so bili včeraj končani.

Litvinov in Eden sta se sestala tudi še danes, toda današnji razgovori niso bili uradni. Na sestanku med Ednom in Stalinom so govorili predvsem o vprašanjih Daljnega vzhoda. Po mnenju sovjetskih voditeljev bi mgrala Velika Britanija prevzeti na Daljnem vzhodu vlogo posrednika. Angleški krogi pozdravljajo ta predlog sovjetske vlade. Sovjetska vlada je s tem pokazala, da ji ni do tega, da bi Velika Britanija nastopila proti Japonski. Zadovoljna bi bila, če bi prevzela posredovalno vlogo med Sovjetsko Rusijo in Japonsko.

V Parizu so zadovoljni

Pariz, 31. marca. AA. Poročila posebnih dopisnikov, ki jih objavljajo današnji pariški jutranjiki, soglašajo v tem, da so se končali angleško-sovjetski razgovori v izvrstnem razpoloženju. Dopisniki javljajo, da bo sedaj najbrž tudi Velika Britanija podpisala vzhodni pakt. Oficielni podpis tega pakta bo za Lavalovega obiska v Moskvi.

V tej zvezi piše »Excelsior«: Lahko že zdaj računamo kot z gotovim dejstvom, da Velika Britanija ne bo pustila Nemčiji proste roke napram Sovjetski Rusiji. Tudi nima s svoje strani nobenega povoda, da b nastopila proti vzhodnemu paktu. Vendar pa smatra list, da iz tega še ne sled pristanek Velike Britanije na pakt sam.

»Petit Parisien« smatra, da bo Lavalovo potovanje v Moskvo velikega pomena. Ni še jasno, kakšni naj bodo podrobni sporazumi, ki jih je treba skleniti. Že sedaj pa je verjetno, da Lavalov obisk v Moskvi ne bo potekel brez podpisa pomembnega diplomatskega akta. V Moskvi žele, naj bi bila ta pogodba čim popolnejša in naj bi rešila vsa pereča vprašanja. Podobno razpoloženje vlada tudi v državah Male antante in Balkanske zveze. Francoska vlada ne želi, da bi bil vzhodni pakt ofenzivnega značaja. Mnenja je, da bi naj pakt omogočil kasnejši pristop tudi drugih držav.

Priprave za Streso

London, 31. marca. AA. Angleški diplomatski krogi so mnenja, da je treba konferenco v Stresi skrbno pripraviti. Le v tem primeru bo mogla konferenca pristopiti h konkretnim sklepom. Angleška vlada bo imelo prihodnje dni sejo, da določi svoje končno stališče. Verjetno je, da bo angleška vlada za kompromis, ki bi upoštevat tale dejstva: 1. željo angleškega javnega mnenja, naj Velika Britanija posega v celinske spore samo v najnujnejši potrebi; 2. soglasno mnenje vladne večine in opozicije, naj Velika Britanija z vsemi močmi podpre Društvo narodov in 3. splošno prepričanje, da je treba neke stvarnosti upoštevati.

Poljska išče nove poti

Pariz, 31. marca. AA. Havas poroča iz Moskve, da je pozornost moskovskih političnih krogov zdaj obrnjena na Poljsko. Kakor poročajo poučeni krogi, kaže, da je Poljska vlada zdaj pripravljena podpisati vzhodni pakt pod pogojem, da bo to predlagala Velika Britanija.

Postani in ostani član „Vodnikove družbe"

TEDEN DNI FILMA

Turandot v filmu

Obglavljeni princi v veselem sprevodu z glavami iz mavca. Spredaj Pavel Heidemann v vlogi princa Samarkanda

Thea von Harbau je napisala scenacije za lepo vrsto filmov. »Metropolis«, »Vohuni«, »Žena na mesecu« in »Doktor Mabuse« so bili njeni najboljši uspehi. Zdaj se je tem pridružil še scenario za film »Turandot«.

Kitajski film s pravljičnim motivom. Dobrih smo doslej le malo videli. To pot pa smo dobili film z res prvovrstnimi igralci. Käthe von Nagy in Willy Fritsch igrata obe glavni vlogi. Katica je kot kitajska princeska ljubka in mična, živ ogenj in žive sanje hkratu. Willy Fritsch kot ptičar Kalat je moderen sportni junak, pa se v pravljici prav lepo poda. Vživeti se je znal vanja. In potem veseli Paul Kemp. Še nikoli ni razočaral in tu tudi ne. Pa še drugi.

Motiv pravljice je znan. Harbaujeva ga je osvežila. Delo je opremila z vsem mogočim razkošjem. Filmu se pozna, da so ga delali zelo dolgo in z velikimi stroški.

Zato pa bo tudi nedvomno vsakdo z njim zadovoljen in ga z užitkom gledal. Videli ga bomo že konec tega tedna v Elitnem kinu Matici.

WILLy Fritsch igra princa Kalafa

Inge List v vlogi Mi-An-Li, zaupnice princese Turandot

Pokrajina v starem Kitaju, kjer se je zgodba vršila

Naši biki v španski koridi

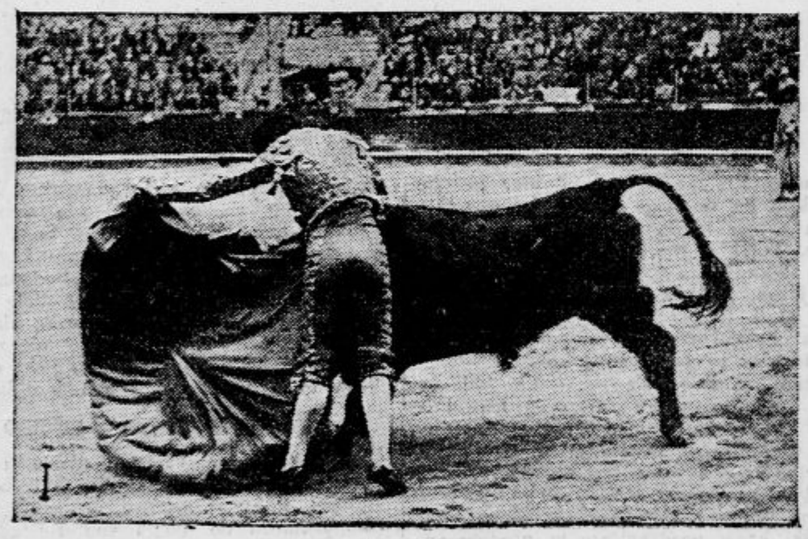

Prvi izvoz bikov, ki jih je Slovenska umna govedorejska družba poslala v Španijo, se je zelo dobro obnesel. Biki so jako primerni za bikoborbe. Pričujoče slike so vzete iz zvočnega žurnala, ki ga včeraj in danes predvajajo ljubljanski kinematografi. Prizori so skrajno razburljivi.

Iz akvaristove torbe

O pojemanju vodožitja in nahajališčih rib.

Za časa prvih pomladnih lepih dni, ki so se vrstili in se lesketali v blagi sončni toploti kakor dragulji na lišpni verižici, je bilo za akvariste dokaj ugodno, kajti vode so bile plitke, rastline so se šele zdramile, neprikrivajoč očesu vodno dno, vse je bilo kakor na dlani, kar seve olajša akvariranje. Eno dejstvo nas pa pri tem preseneča, a to je, da so ribje jate dokaj maloštevilne, kar lahko ugotovimo kjerkoli na Barju od Vrhnike do Babne gorice.

Vzroki so razni. Poplave v pomladi so za zarod in za ikre pogubne, še bolj pa odpiranje in zapiranje večjih rečnih jezov. Želeti je, da bi se vsaj regulacijska dela Ljubljanice v območju mesta samega skoraj dokončala, kar bo povoljno vplivalo na stabilnost stanja vode. Pri naglem odpiranju jezov ne utegne zarod zbežati pravočasno iz manjših jamic in rokavov v glavno korito. Isto velja za ribji zarod pod jezom, če se zatvornice naglo spuste. Ravno tako kakor pojema bogastvo rib našega Barja, tako se je skrčilo tudi število žab. Prav malo mresta vidimo v vodah. Pri ribnikih na Rakovniku je bilo videti pred tedni mnogo zmrznjenega mresta na obali, pa tudi v raznih jarkih na Barju, to pa zaradi suščeve suše. A ne samo število žab, temveč tudi število krastač se je zelo znižalo, kar je vsekakor zagonetno, ker njih krakov vendar nikdo ne je. Žabe zasledujejo pri nas skozi vse leto in celo za časa mrestenja. Žabji mrest spoznamo na okroglih kepah, ki plavajo na gladini, ali se pa drže kakega stebla pod vodo, mrest krastač ima pa obliko dolgih tankih, črnih trakov. Žabe doslej niso pod varstvom zakona, a treba jih bo kot koristne živali zaščititi za časa mrestenja. Zagonetno je, da ta zaščita še ni uzakonjena, kajti žabe in lastavke na Barju so vendar glavni uničevalci komarjev in brencljev, ki so pravcata nadloga za ljudi in živino.

★

Zadnjič sem akvariral v Čornovcu pri Brezovici in v bajerju pri Sinji gorici in spustil večji školjko ter parček pezdirkov v domač akvarij. Kljub natančnemu pregledu školjke in pezdirkov so bile po preteku nekaj dni vse ribe v akvariju okužene z ihtioftirijem, ki ga spoznamo na belkastih pikah zlasti na plavutih, potem pa tudi na trupu rib. Čiščenje dna vsakodnevno dvakrat do trikrat je neobhodno. Z natego ali pa z gumijevo cevjo izvlečemo, premikajoč jo tik ob dnu vse odpadle ihtioftirije v obliki majnih cyst, ki se kmalu odpro, iz njih se pa usujejo v vodo mladi, za oko seveda nevidni ihtioftiriji, ki se, če jih z doslednim čiščenjem ne odstranimo, prilepijo na ribe. Po lastnih izkušnjah vem, da vpliva tudi sol zelo dobro. V najnižji kotiček vsujemo žlico soli, takoj nato pa hrano. Ribe prihajajo in se kopljejo v solni raztopini. Tudi v vodo, ki jo dolivamo v svrho nadomestitve; z vodo, ki smo jo izvlekli z natego, denemo za 45 litrski akvarij 1 do 2 žlici soli. Sol učinkuje na cyste. Ni težko izločiti ribe, samo doslednosti pri čiščenju je treba. Tudi školjke uničujejo cyste, ravno tako vodne bolhe in samooki, ki jih denemo zvečer v akvarij, kajti podnevi jih ribe pojedo.

★

Ker smo ravno v začetku sezone, si oglejmo vode v bližini Ljubljane, kjer prebivajo ribice, prikladne za akvarije. Take ribice so pezdirk, koreselj, linj, pisanec, klenič, rdečeokica, rdečeperka, somič in činklja. Vse ostale ribe zahtevajo več kisika in so za začetnike manj priporočljive. Pezdirka ulovimo v jarkih po vsem Barju. Tik tako zvane Žuljeve vasi (na južnem robu) je jarek, kjer so pezdirki, koreslji in linji, a svoječasno so bile v njem tudi rdečeperke. Na Ižanski cesti od mokarja naprej so tudi pezdirki. Tudi Proščica, Izar, Cornovec na poti k Rakovi jelši je prebivališče naše najmikavnejše ribice, pezdirka. V ribnjakih, 400 korakov južno od gostilne Dolgi most na Tržaški cesti so koreslji. Pisanci so v potokih ob Večni poti. Rdečeokice so v Proščici v Izaru in v mnogih jarkih na Barju. Rdečeperke so v opekarskih jamah g. Lenarčiča pri Vrhniki. Kleniči so pa povsod. Pri Sostri je bajer s koreslji, linji in ščukami. V bajerjih g. Palmeta na Igu so raznovrstne ribe, med njimi tudi krapi. Somiče so lani spustili v razne jarke in potoke in ni še gotovo, če se bodo kasneje razmnožili.

Akvaristi, včlanjeni v klubu akvaristov, ki je član ribarsko lovskega društva, si lahko preskrbe pismena dovoljenja s strani raznih posestnikov voda. Pismena dovoljenja je treba nositi s seboj in to dovoljenje za »akvariranje«, da bi se akvarist utegnil legitimirati nadzornim organom in orožnikom. Priporočljivo je, govoriti pred akvariranjem z vsemi onimi posestniki voda, kjer nameravamo akvarirati, da se izognemo morebitnim neprijetnostim.

Opozarjam na pljučnike (Nuphar luteum), ki so v jarku ob Ižanski cesti, v delu med šolo na Barju in Hauptmanco. Mlade rastlinice nam krasijo akvarije.

Naval krvi, tesnoba srca, zasopljenost, tesnobnost, dražljivost živcev, migreno, otožnost, nespanje, odpravimo kmalu z uporabo naravne **»Franz Josefove« grenčice.** Znanstvene ugotovitve potrjujejo, da služi **»Franz Josefova« voda** pri zagatenju vseh vrst z najboljšim uspehom. **»Franz Josefova« voda** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Po moža v stratosfero

Pred nekaj tedni je izpustila asistentka tehniškega zavoda v Varšavi v zrak poizkusni balon, ki je vseboval poleg merilnih instrumentov tudi poziv, naj se moški, ki bo našel sondon, osebno javi, da se dekle zaroči z njim. Balon je prišel v roke nekemu posestniku, ki ga je odprl in odnesel balon s pozivom naravnost v Varšavo, kjer sta se asistentka in najditelj takoj zaročila. Merilni instrumenti so zabeležili da je dosegel balon, ki je nesel v zrak poziv za asistentko, višino 15 km.

POSLEDICE GRŠKEGA PUČA

Grška vlada je sklenila odpustiti iz vojske 9 generalov, 12 polkovnikov in 7 podpolkovnikov zaradi dokazane nezvestobe Tsaldarisovemu režimu. Obenem je bil odpoklican grški mornariški ataše v Ankari, ki je med venizelistično revolucijo dokazal, da ni popolnoma zanesljiv eksponent sedanje atenske vlade.

Žena v sodobnem svetu

Izjava članice razorožitvene konference

Gospa Corbett Ashby, ki je bila mnogo let namestnica zastopnika Velike Britanije pri razorožitveni konferenci, je odstopila, ker se ne strinja s politiko britske vlade, kakor je bila razjasnjena v »beli knjigi« ter s povečanjem oboroževanja. Gospa Ashby je ena izmed voditeljic svetovnega mirovnega in ženskega gibanja. Ob svojem odstopu je izjavila, **da je bila doba njenega sodelovanja pri razorožitveni konferenci najtežji čas njenega življenja.** Mogla bi prenesti napake drugih delegacij, a da je britska delegacija zamudila eno ugodno priliko za drugo, jo je spravljalo v obup. Krivde na neuspehu konference po njenem mnenju ne nosijo toliko vojaški in mornariški izvedenci kakor **politiki.** V svojem pismu predsedniku vlade Mac Donaldu, s katerim javlja svoj odstop, pravi: »Skoraj tri leta sem storila, kar sem mogla, da bi pripravila kraljevsko vlado do tega, da podpre vsak praktičen načrt za medsebojno varstvo in obrambo, ker skoraj vsaka evropska država smatra medsebojno zaščito za neobhodno podlago vsake omejitve oboroževanja. Mi pa smo trajno oponirali vsakemu predlogu politične komisije. Zdaj, ko se je Nemčija nanovo oborožila, stavljamo sami tak načrt in uporabljamo obveze ki jih tako prostovoljno sprejemamo nase, ne za splošno znižanje, temveč za zvišanje narodnega oboroževanja... V času, ko je anglo-ameriško prijateljstvo bistvene **važnosti za svetovni mir, samo mi z Italijo onemogočamo ameriški** predlog za pogodbo proti trgovanju z orožjem s tem, da se upiramo inspekciji na mestu, ki ji Francija pripisuje ogromno važnost. Ob taki politiki čutim, da bom manj škodljiva stvari miru, če zapustim delegacijo.«

Namera vlade, povečati oboroževanje, in »bela knjiga« sta izzvali ogorčenje v Angliji precej močnega mirovnega gibanja. Narodni mirovni svet je sklical veliko demonstracijo v Londonu v Central-Hallu in podobne demonstracije so se istočasno vršile po večini večjih mest. 33 organizacij, med njimi združeni lesni delavci, Društvo učiteljic, Društvo nameščenk in tajnic, Britsko gibanje proti vojni in fašizmu, Fabian Society, Narodna unija učiteljic, Društvo železničarjev, Učiteljsko protivojno gibanje, Mednarodna ženska zveza, ženska narodna liberalna zveza in še cela vrsta verskih mirovnih društev je podpisala izjavo, da se ne strinjajo z vladno politiko. Obžalujejo, da je vlada očitno izgubila vero v mednarodno sodelovanje in se vrnila k diskreditirani politiki »vojaške pripravljenosti«. Izjavljajo, da verujejo v uspešnost in nujnost mednarodnega sodelovanja za mir in so proti mednarodni anarhiji, ki mora biti posledica sedanje vladne politike.

Iz delovanja Ženske zveze

Prejšnji mesec je sprejel g. minister za promet deputacijo ženske zveze, Alianse ženskih pokretov ter Združenja univerzitesko izobraženih žen, ki je intervenirala glede nameščenj ženskega osobja pri železnici. In sicer se nanaša prošnja na izpremembo člena 5. o prometnem osobju. Ta člen se glasi: »ženski uslužbenci morejo biti sprejeti v službo državnih prometnih ustanov kot telefonistke in telegrafistke v centrali, kot blagajničarke pri voznih listkih in kot daktilografinje.« Tako omejevanje se pa protivi duhu uradniškega zakona, ki bi moral biti podlaga za vse ostale zakone, kateri regulirajo položaj nameščencev v posameznih resorih. Ženske organizacije si že dolgo prizadevajo, da bi se popravila ta krivica ženam ter bi se v zakonu poudarilo, da se ta odločba (5) ne nanaša na tiste ženske uslužbence, katerih kvalifikacija ustreza tudi drugim službenim panogam prometnega ministrstva.

Drugo važno inervencijo so opravile iste ženske organizacije pri g. ministru financ. Tu so žene ponovno prikazale vso nepravičnost uredbe o znižanju draginjskih doklad državnim uradnikom, ki žive o družinski skupnosti. Z mnogimi primeri so ilustrirale nelogičnost obstoječe uredbe. Minikter je obljubil, da bo proučil uredbo ter ukrenil, da se po možnosti spremeni sedaj veljaven predpis o draginjskih dokladah državnih nameščencev. (Med tem so prinesli nekateri listi vest, da bo uredba o znižanju uradniških doklad ukinjena in načelo varčevanja v državnih financah se bo uveljavilo na drugačen način. Po Slov. Narodu 18. III. 1935.)

O tretji intervenciji smo na tem mestu že poročali in zadeva zopetno otvoritev ženskih učiteljskih šol po vseh krajih, ki prihajajo v poštev, posebno pa v Mariboru, kjer so se ženska društva in drugi merodajni faktorji za žensko učiteljišče posebno zavzeli.

Ženska iniciativnost

Iniciativnost naših žen se kaže zlasti pri napredovanju naših ženskih listov. Ne samo, da je njihovo število (8) za tako mal narod izredno veliko, temveč lepo napredujejo tudi po vsebini in obliki. Pred trinajstimi leti je bil »ženski Svet« prvi list v Jugoslaviji, ki je prinesel originalne risbe za ročna dela, njemu so po vrsti sledili drugi listi, ki so tako precej izpodrinili iz naših družin tradicionalne nemške družinske liste. Toda polje prvovrstnih modnih publikacij je pri nas še neobdelano. Glasom statistike prihaja v našo državo nič manj kot 221 vrst inozemskih modnih revij. Nekatera inozemska založništva izdajajo kar po 60 različnih ženskih in modnih listov. Do sedaj so tudi naši ženski listi dobivali svoje modne slike iz inozemstva. Tu je zopet »ženski Svet« prvi, ki se hoče emancipirati. O Veliki noči izda namreč album »Naša moda«, ročno koloriran, ki prav nič ne zaostaja za tujimi publikacijami te vrste in bo imel zato poseben pomen, ker bodo vsi modeli okrašeni z garniturami iz domačih čipk ali vezenin. Opozarjamo na to naše ženstvo.

Nova ruska plesna zvezda

Ruski balet ima stare tradicije in dober sloves. Niti s smrtjo Ane Pavlove ni osirotel, kajti na njegovem obzorju se pojavlja nova mlada umetnica v osebi Galine Petrove

Damski derby-klub v Ljubljani

je bil v soboto zvečer ustanovljen na nebotičniku. Prijave na tel. 2209. Na sliki je predsednica gospa Klotilda Prežganova, ki jo sleherno opoldne srečujemo na Večni poti.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.